Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

15 декабрь 1971 йил, чоршанба ◆ № 289 (15.159). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЙИЛЛИК ПЛАН МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ўзбекистон ССР гўшт ва сут саноати корхоналарининг коллективлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб ҳамда социалистик мусобақани кенг авж олдириб катта муваффақиятни қўлга киритдилар. Улар маҳсулотни реализация ҳажми бўйича белгиланган йиллик планни муддатидан илгари адо этдилар. Гўшт ва сут саноати ходимлари йил охиригача пландан ташқари республика аҳолисига яна 10 миллион сўмлик маҳсулот етказиб беришга қарор қилдилар. Маҳсулотни реализация қилиш ҳажми ўтган йилдагидан 14 миллион сўмлик кўп бўлди.

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

Тошкент областидаги Бўстонлиқ паррандачилик фабрикаси коллективи тўққизинчи беш йилликнинг тўнғич йилини муваффақиятли якунлашмоқда. Улар шу кунгача пландаги 6 миллион ўрнига 7 миллион дона тухумни реализация қилдилар. Суратда: паррандачи Р. Уринбоева.

И. Душкин фотоси.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ МАҲСУЛОТЛАР

МАРҲАМАТ. Район чорвадорлари ҳозиргача 2 минг тоннадан ортиқ сут, 545 тонна гўшт, 649 минг дона тухум, 43 тонна жун топшириб планларини ошириб бажардилар. Қабул пунктларига чорва моллар топшириш давом этмоқда.

О. САЙФУТДИНОВ.

КЎЧБУЛОҚ ОЛТИНИ

Кўчбулоқ тилла кони «Узбекзолото» комбинати корхоналари орасида биринчи бўлиб йиллик планни бажарди. Ушбу корхона коллективи бутун декабрь мобайнида тиллани социалистик мажбурият ҳисобига қазиб олади.

Тобора тоғ бағри ичкарисига қараб қазиб борилмоқда. Бу ерда олтин рудасини қазиб олиш билан биргаликда янги запаслар ҳам интенсив равишда разведка қилиб борилмоқда.

Истиқболлар эса жуда катта. Кўч булоқ тилла кони 1973 йилга борибоқ, ҳозирги ишлаб чиқариш даражасидан бир ярим баравар ўзиб кетиши, беш йилликнинг охирги йилига бориб эса икки баравар ўсиши мумкин. Натижада корхона Оҳангаронда қурилаётган олтин саралаш фабрикаси учун руда етказиб берувчи асосий корхоналардан бири бўлиб қолади.

Чодоқ конининг ишчилари ҳам олтин қазиш суръатларини кучайтириб юбордилар. Улар ноябрь ойида пландагидан ташқари жуда кўп руда бердилар. (ЎзТАГ).

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1971 йил 14 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун—ҳайдалган майдон (гектар ҳисобида); учинчи стун— планнинг бажарилиш проценти.

ФАРҒОНА	127750	109,2
СИРДАРЁ	268686	108,6
НАМАНГАН	143301	108,4
АНДИЖОН	190276	102,9
ТОШКЕНТ	221201	102,4*)
Самарқанд	248570	97,7
Бухоро	171756	96,6
Хоразм	13922	92,8
ҚҚАССР	28007	80,0
Қашқадарё	105520	79,6
Сурхондарё	93388	70,8
Республика бўйича:	1612377	97,9

*) Маълумот аниқланган.

ЧОРВОҚНИНГ УЧИНЧИ АГРЕГАТИ ТОК БЕРДИ

Чорвоқ гидроэлектр станциясининг учинчи агрегати саноат кўламида ток бера бошлади. Бундан аввал ишга туширилган икки генераторники сингари янги генераторнинг қуввати ҳам 150 минг киловаттга боради. Шундай қилиб ГЭС қуввати 450 минг киловаттга етди.

«Узбекгидроэнергострой» трестининг бош инженери Л. Б. Брискин маълум қилдики, станция учинчи турбинасини ишга тушириш 1971 йилга мўлжалланган эди. Ўзбекистон энергетика гиганти белгиланган қувватининг барвақт оширилиши «Чарвақгэсстрой» бошқармаси коллективининг зарбдор меҳнати натижаси бўлди. Гидроиншоот қурувчилар олдинги икки агрегатни ҳам барвақт ишга тушириб юборган эдилар. Бунинг оқибатида қўшимча энергия ҳосил қилишдан ташқари Чорвоқ сув омборида кўп сув йиғиш ҳам мумкин бўлди ва ўтган қурғоқ мавсумда ғўза суғоришга яради.

Чирчиқ бошланадиган ерлардаги зарбдор меҳнат давом этмоқда. Чорвоқ сув омборининг тўғони юз метр баландликка етди. Электр станция ва гидроузел қурувчилар 1971 йилнинг учинчи кварталида эришган муваффақиятлари учун СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғини олган эдилар. Улар шу байроқни қўлда сақлаш учун маҳкам бел боғлаганлар.

(ЎзТАГ).

Сиз суратда кўриб турган (чапдан ўнгга) Тошкентдаги «Шарикоподшипник» заводининг ишчиси В. Боярская, Сирдарё область Ворошилов районидаги «Қизил Октябрь» колхози тракторчиси О. Холдоров, республикамиз пойтахтидаги тўқимачилик комбинатининг 2-тўқув фабрикаси ишчиси М. Содиқова, «Ташсельмаш» заводининг ишчилари Х. Иброҳимов билан Б. Ҳакимовлар ўз коллективларининг пешқадам кишиларидир. Улар зиммаларидаги топшириқларни ортиғи билан адо этиш, коллектив ишига жонкуярликлари билан кўпчиликнинг ҳурматини қозонганлар.

А. Тўраев фотолари.

Нуроталиклар чақириғига Форишликлар жавоб беради

ҚИШЛОВ— ЧОРВАДОРГА СИНОВ

Бойсарик ЖУМАБОЕВ,
Фориш районидаги «Арнасой» совхозининг директори

Нурота районидаги Ленин номли совхоз чорвадорларининг чорва қишловини намунали ўтказиш ҳақидаги ташаббусини совхозингиз коллективи қандай кутиб олди, шу асосда қандай тадбирлар белгиланди!

Нуроталикларнинг тадбирларини совхозимиз ишчилари, инженер-техниклари ва хизматчилари зўр мамнунлик билан кутиб олдилар. Бу ҳужжат чорва қишловини ҳар томонлама пухта тайёргарлик билан ўтказишга чорлайди. Нуроталик ҳамкасбларимиз жуда муҳим масалани ўртага қўйганлар. Қишловни бехатар, чиқимга йўл қўймай ўтказиш, тўпланган ем-хашакдан самарали фойдаланиш, исроф бўлишига йўл қўймаслик келгусида чорвачиликни ривожлантириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда муҳим омилдир. Биз ҳамкасбларимиз белгилаган тадбирларга тўла қўшиламиз.

Хўжалик фаолиятимизни танқидий кўз билан таҳлил қилиб чиқдик, ютуқларни мустаҳкамлаш, йўл қўйилган камчиликларни тугатиш чораларини кўрдик. **Совхозимизда 55.500 бош қўй бор. Шундан 35 минг боши совлиқ. Чорвадорларимиз туёқ сонини кўпайтириш, маҳсулдорлигини оширишда катта ишлар қиляпти. Якун ҳам шунга яраша бўляпти. 1971 йилда давлатга 26,5 минг дона қоракўл тери етказиб бериб, йиллик планни ошириб бажардик. Ҳар 100 бош совлиқдан 130 тадан қўзи олиб, наслга 15 минг қўзи қолдирдик.**

Бошқа хил маҳсулотлар тайёрлаш планлари ҳам яхши бажариляпти. **Бу йил 440 тонна гўшт тайёрлашимиз керак эди. Шу кунга қадар 440 тонна гўшт тайёрладик.** Ҳар бош қўйнинг тирик вазнини 41 килограммга етказдик. Янаги йилдан 45-50 килограммга кўтарамиз. Ҳар йили гўшт учун тайёрлов органларига 10-11 минг бош қўй топширамиз.

Биз нуроталиклар ташаббуси асосида қишловга пухта тараддуд кўряпмиз. 60 та қўйхона капитал ремонт қилиниб, қиш шароитига тўла мослаштирилди. Ҳаво совуқ келган, ёғингарчиликлар бўлган кунларда қўй-қўзилар шу қўйхоналарда боқилади. Ҳаво илиқ ва иссиқ келган кунларда эса қўй-қўзиларни яйловларда боқамиз, кечаликка қўлдан ем-хашак берамиз. Шу йўл билан қўй ёки қўзиларнинг ориқлаши ва нобуд бўлишининг олдини оламиз.

Яқинда ҳамма отарлардаги қўйлар, фермалардаги қорамолларнинг ҳолатини кўздан кечириб чиқдик. Бир ярим мингга яқин ориқ қўй борлиги маълум бўлди. Уларни дарҳол ажратиб олиб, махсус жойда қўшимча ем-хашак билан парвариш қиляпмиз. Қишлов бошлангунча уларни яхши семиртириб умумий подаларга қўшамиз. Қорамолларимизнинг ҳаммаси юқори семизликдадир.

Ем-хашак тайёрлаш планлари тўла ва ошириб бажарилди. Бизнинг ички эҳтиёжимиз учун план бўйича 3.269 тонна дағал хашак зарур бўлади. Сафархон Норбеков бошчилик қилаётган ем-хашак тайёрлаш бригадасининг аъзолари йил камёғин келганлиги, ўт-ўлан кам бўлганлигини ҳисобга олиб, куч-ғайратларини белгиланганидан кўпроқ озуқа тайёрлашга сафарбар этдилар. Уларнинг меҳнати қувончли рақамлар билан якунланди. Қишлов жойларига 4.316 тонна дағал хашак ғарамлаб қўйилиб, топшириқ ортиғи билан ўринланди.

Бу йил бедадан айниқса юқори ҳосил етиштирдик. Ҳамма майдонларда тўрт-беш ўрим ўтказилди, олинган беда технология қоидасига риоя қилган ҳолда қуритилиб, отарларга ташиб келтирилди. Мавсумда 3.405 тонна беда тайёрланиб, бу соҳадаги топшириқ 128 процентга етказиб бажарилди.

Келтирилган мана шу фактларнинг ўзигина чорвадорларимиз қишловни бехатар ўтказиш учун анчагина ишлар қилганидан далолат беради. Лекин рўй бериши мумкин бўлган қийинчиликлар, табиий офатларга қарши ҳамма чораларни кўриб қўйяпмиз. Қишда ем-хашакни майдалаш қийин. Бу тадбирга риоя қилинмаса, озуқа исроф бўлади. Шуни эътиборга олиб, жамғарилган хашакни ДКУдан ўтказиб, отарлар ёнига келтириб қўйяпмиз. Уни қаттиқ ёғингарчиликлар куни емга қориштириб қўй-қўзиларга едирамиз. Мутахассисларимиз қишлов даврида ҳар бош қўй ва қўзига, қорамолга қанча ем, қанча хашак сарфланишини ҳисобга олиб норма белгилаб чиқдилар. Ем-хашак тайёрлаш бригадасининг аъзолари қиш фаслида ўз фаолиятини шунга мослаб олиб борадилар. Ҳар эҳтимолга қарши ялпи ем-хашакнинг 15 процентини эҳтиёт фонди сифатида сақлаймиз.

Совхоз совлиқлардан эгиз қўзи олиш планини ошириб бажарди. Бу борада айрим фермалар, чўпонлар эришган муваффақиятни шарҳлаб берсангиз, ўстиришга қолдирилган қўзиларни қишда яхши парваришлаш учун нималар қилинади!

Акимбой Жоқиббоев, Амирхон Султонбеков, Сарсанхон Алихонов ўртоқлар бошқарувчилик қилаётган бўлимларда совлиқлардан айниқса кўп эгиз олинди. Бунинг боиси шуки, бу фермаларда совлиқлар ўтган йилги қишдан тўқ ва юқори семизликда олиб чиқилди, бола ташлашига йўл қўйилмади. Қўзилатиш мавсумида соғлом ва урғочи қўзиларнинг ҳаммаси ўстиришга қолдирилди. Шу кунларда ҳар бир фермада 3400—3500 бош қўзи парваришланяпти. Биз қўзилар учун қиш мавсумига мослаб алоҳида озуқа рационини туздик. Қўзилардан ташкил қилинган отарларга энг тажрибали чўпонларни ишга қўйдик. Мутахассислар қўзиларнинг ҳолати, иштаҳаси, семириш даражасини кўздан кечириб боряпти. Бу йил олинган урғочи қўзиларни келаси йили урчитиш учун ҳамма чораларни кўрамиз.

Қиш фаслида чўпонларнинг иши анча оғир бўлади. Лекин тажрибали чўпонлар куч-ғайратларини сарфлаб, қишловни бехатар ўтказишга одатланганлар. Келаётган қиш фаслида ҳам шундай қиламиз. Ҳар 100 бош совлиқдан 208—210 бошга етказиб эгиз олган С. Нуронов, С. Ўтавлиев, Д. Абдухонов, Х. Шегабоев, Ў. Исабеков ва бошқа бош чўпонлар отарида қишловга тайёргарлик ишлари тўла тугалланди, ем-хашак отарлар ёнига келтирилиб майдалаб қўйилди, қудуқлар, суғориш тармоқлари тартибга келтирилди, туз ва беда уни ташиб олинди, айрим совлиқлар авжи қиш чилласида қўзилаб қўйиши мумкин, ўша қўзилар сақланадиган жойлар тайёрланди. Лўнда қилиб айтганда, чўпонларимизнинг ҳаммаси қишловга шай.

Чўпонлар, молбоқарлар, паррандабоқарлар, йилқибоқарлар ва бошқа касб эгаларининг турмуш маданияти қандай юксалаётгани ҳақида сўзлаб берсангиз!

Совхозда чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш истиқболлари қандай!

Чорвачилик шундай соҳа бўлиб қолдики, ҳалол меҳнат қилиб кўп маҳсулот етиштиринг-у кўп ҳақ олиб кандингизни уринг. Хўжалигимизнинг ялпи, чорвадорларимизнинг шахсий даромади йил сайин кўтариляпти. Бу йил чорвачиликдан 1 миллион 200 минг сўм даромад олдик. Бу 1969 йилдагидан деярли тенгма-тенг кўп. Ишчиларимизнинг ўртача ойлик иш ҳақи 35—40 процент ортди. Мукофот учун кўплаб қўзилар олмоқда, маданий ҳаёт кечирмоқда. Бунга сабаб шуки, маҳсулот миқдори кўпайтириляпти, сорт яхшилачяпти. Масалан, 1969 йилда давлатга 12 минг дона қоракўл тери етказиб берилган бўлса, юқорида айтилганидек, бу йил 26,5 минг дона тери армуғон этдик.

Совхозимизнинг келажаги янада порлоқ. Келаси йилиёқ ҳар 100 бош совлиқдан 145 тадан қўзи олиш, гўшт ва жун тайёрлашни бир ярим-икки баравар кўпайтиришни кўзда тутяпмиз. Яйловларни кенгайтириш, маҳсулдорлигини ошириш ҳам диққат марказимизда турибди.

Совхозимиз коллективи нуроталиклар чақириғига қўшилиб, чорва қишловини ташкилий жиҳатдан пухта ҳозирлик билан ўтказадилар, чиқимга йўл қўймайдилар, барча турдаги чорва молларнинг юқори семизликда бўлишини таъминлайдилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХАБАРЛАРИ

Ворошилов районидаги Свердлов номли колхоз чорвадорлари давлатга 190 тоннадан зиёд серқаймоқ сут топшириб, йиллик маррага етдилар. Аҳил коллектив яна 36 тонна сут топшириш учун курашмоқда.

Шунингдек, «Социализм» совхози чорвадорлари ҳам давлатга 161 тонна гўшт топшириб, йиллик планни ошириб бажардилар.

Б. МАМЕДОВ.

* * *

Яккабоғ районидаги «Авангард» совхози деҳқонлари муҳим ғалабани қўлга киритдилар. Улар 8000 гектар лалмикор ерга кузги дон экдилар. Экилган ғалланинг 2000 гектаридан кўпроғи энг қимматли «олтин буғдой» навидир.

Б. БОТИРОВ.

* * *

Охунбобоев райони чорвадорлари катта меҳнат ғалабасига эришдилар, давлатга 4460 тонна серқаймоқ сут етказиб бериб, йиллик планни муддатидан илгари адо этдилар. Бу ғалабага «Оқ олтин», «Правда», «Партия XXII съезди», К. Маркс номли колхозларнинг чорвадорлари катта ҳисса қўшдилар.

* * *

Бекобод районидаги «Победа» колхозида шудгорлаш қизғин боряпти. Далада 20 та трактор унумли ишлаб, кунига 50-60 гектар ерни ҳайдаяпти. Шудгорлашда Қ. Маматқулов, К. Шоймонов каби механизаторлар пешқадамлик қилишяпти.

Т. УСМОНОВ.

ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ СЕКРЕТАРЛАРИНИНГ СЕМИНАРЛАРИ

Ўзбекистонда бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг республика семинарлари ўтказилмоқда. Бу семинарларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети уюштирди. Ўрта махсус ўқув юртлари партия ташкилотларининг раҳбарлари 13 декабрда Тошкентда тўпланишди. Республика олий ва ўрта махсус таълим министрининг биринчи ўринбосари К. И. Афанасьев КПСС XXIV съезди, Ўзбекистон Компартияси XVIII съезди қарорлари асосида Ўзбекистон ССРда ўрта махсус таълимни ривожлантиришнинг асосий йўналишлари ва партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Семинар бир неча кун давом этади.

* * *

ЖАРҚЎРҒОН (Сурхондарё области). 13 декабрь. Бугун Жарқўрғондаги «Москва» колхозида Сурхондарё ва Қашқадарё областларидаги пахтачилик колхозлари партия ташкилотлари секретарларининг семинари бошланди. Бу семинар КПСС XXIV съезди қарорлари асосида қишлоқ партия ташкилотларининг фаолиятига бағишланади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг ходимлари ва Тошкент олий ўқув юртларининг ўқитувчилари семинарда лекция ўқийдилар. Семинарда партия иши тажрибалари юзасидан фикрлашиб олинади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИККИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Саккизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессияси шу йил 16 декабрда эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари 15 декабрда эрталаб соат 9 дан 14 гача ва соат 17 дан 20 гача, 16 декабрда эрталаб соат 9 дан бошлаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси 16 декабрь эрталаб соат 9 дан 30 минут ўтганда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида ўтказилади.

САМИМИЙ, ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

АФҒОНИСТОН ПОДШОСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ Югославиядан кела туриб, 13 декабрда норасмий дўстона визит билан Москвага келди. У СССР Олий Совети Президиуми билан Совет ҳукуматининг меҳмонидир.

Афғонистон ва СССРнинг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Ё. С. Насриддинова, бошқа расмий кишилар азиз меҳмонни кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Афғонистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Муҳаммад Ориф ва ЮСФРнинг СССРдаги элчиси М. Пешич бор эди.

Малика Белкис, афғон армияси марказий пиёда аскарлар корпусининг командири генерал Сардор Абдували, подшо саройи министри Али Муҳаммад, ташқи ишлар министри Муҳаммад Мусо Шафиқ ва бошқалар подшо билан бирга келдилар. (ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ, Н. В. ПОДГОРНИЙ, А. Н. КОСИГИН АФҒОНИСТОН ПОДШОСИ МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ БИЛАН УЧРАШДИЛАР

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ғайри расмий дўстона визит билан Москвага келган Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ билан 13 декабрда Кремлда учрашдилар.

Самимият ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтган суҳбат чоғида халқаро аҳволнинг муҳим проблемалари, шу жумладан Ҳиндистон ярим оролидаги аҳвол, ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларга доир баъзи масалалар муҳокама қилинди. Ҳар икки томонни қизиқтирган халқаро проблемалар хусусида иккала томоннинг қарашлари монанд ёки яқин эканлигидан, шунингдек Совет Иттифоқи билан Афғонистон ўртасида дўстлик, яхши қўшничилик муносабатлари ва самарали ҳамкорлик муваффақиятли ривожланаётганлигидан ўзаро мамнуният изҳор қилинди. Томонлар ҳар иккала давлат манфаатларини, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, тинчликни сақлаб қолиш манфаатларини кўзлаб Совет — Афғонистон дўстона муносабатларини янада ҳар тарафлама мустаҳкамлашга қатъий интилаётганликларини таъкидладилар.

Суҳбатда Совет томонидан СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари С. П. Козирев, СССРнинг Афғонистондаги элчиси С. П. Киктев ҳозир бўлдилар. Суҳбатда Афғонистон томонидан ташқи ишлар министри Муҳаммад Мусо Шафиқ, Афғонистоннинг СССРдаги элчиси Муҳаммад Ориф иштирок этдилар. (ТАСС).

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ шарафига 13 декабрда Катта Кремль саройида зиёфат бердилар. Олий меҳмон билан ҳамроҳ бўлиб келган кишилар ҳам зиёфатда иштирок этдилар.

Совет томонидан зиёфатда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Москва Совети ижроия комитетининг раиси В. Ф. Промислов, СССР министрларининг ўринбосарлари С. П. Козирев, М. Р. Кузьмин, А. И. Семенов ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Зиёфат вақтида СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва подшоҳ Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзладилар.

Н. В. Подгорний ва Муҳаммад Зоҳир шоҳнинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

* * *

Ғайри расмий равишда дўстона визит билан келган Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ 14 декабрда Москвадан ватанига жўнаб кетди.

А. Н. КОСИГИН ХУЗУРИДА ҚАБУЛ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 14 декабрда Кремлда ХДС раиси, ГФР бундестагидаги ХДС-ХСС фракциясининг раиси Р. Барцелни унинг илтимосига кўра қабул қилди ва суҳбатлашди, суҳбат давомида СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларга доир масалалар қараб чиқилди.

Суҳбатда СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси А. П. Бондаренко ва ГФРнинг Совет Иттифоқидаги элчиси Х. Аллардт ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Халқ контроли саҳифаси

«Совет Ўзбекистони»

Урта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз халқ назоратчилари қишлоқ хўжалик машиналари ремонтининг сифатли бўлишини мунтазам назорат қилиб борайтилар. Суратда: халқ контроли группаси аъзолари Х. Поясандов, П. Тиш ва И. Кенжаев ремонт қилинган чопиқ тракторларини кўздан кечиришмоқда.

Н. Гаибиров фотоси.

* Маданий хизматда сансалорлик
* Чорва қишлови назоратчилар оталиғида
* Камёб моллар ва эгри қўллар

МАДАНИЙ ХИЗМАТГА ЮКСАК ТАЛАБ

Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатишни яхшилашга эътиборни кучайтирмоқда. Шаҳар ва қишлоқларда янги-янги маданият уйлари, клублар, кутубхона, кинотеатр, китоб магазинлари ва бошқа муассасалар барпо қилинмоқда. Маданий-оқартув муассасалари тажрибали кадрлар билан мустаҳкамланяпти.

Республика халқ контроли комитети яқинда Қашқадарё областида аҳолига маданий-хизмат кўрсатиш қандай йўлга қўйилганлигини текширди. Ўтказилган бу текширишда муваффақиятлар билан бир қаторда рўй бераётган камчиликлар ҳам аниқланди. Областда ўтган икки ярим йил мобайнида 77 ўрнига 7 та кутубхона, 66 ўрнига 12 та клуб очилган, холос. Жуда кўп клублар типовой биноларга жойлашмаган, бир қатор маданият уйлари ремонт қилиниши лозим. Областда айниқса колхоз клубларини қуриш ва ишга тушириш ночор аҳволда. Қарши районидаги Энгельс номли ва «Коммунизм», Косон районидаги Ленин номли, Шаҳрисабз районидаги «Социализм» колхозлари ва Деҳқонобод районидаги «Оқработ» совхозидаги клублар қурилиши бир неча йилдан бери тугалланмаётир.

Кўпгина клубларда маданий оқартув ишлари фақат байрамлардагина бўляпти. Клуб мудирлари бошқа ишлар билан машғул қилиб қўйилган, музика асбоблари етишмайди, қишда бинолар иситилмаётир.

Яккабоғ маданият уйи қатъий иш планига эга эмас, колхоз ва қишлоқ клубларига етарли ёрдам бермаяпти. Қамаши районидаги «Коммунизм йўли» колхозида уч йилдан бери мудир йўқлиги сабабли клуб бекитиб қўйилган. Бу ерда ҳеч қандай жиҳозлар йўқ. Шаҳрисабз районидаги Киров номли клуб ҳам йил бўйи берк туради.

Область кутубхоналаридаги аҳвол айниқса ташвишли. Шу йилнинг ўтган ярим йилида Ульянов районида ҳар бир китобхонга 1,9 та, Китоб районида 4,8 та китоб берилгани қайд қилинган. Айрим қишлоқ кутубхоналари мунтазам ишламаяпти. Масалан, Яккабоғ районидаги Чинобод қишлоғида кутубхоначи бўлмагани сабабли кутубхона кўп вақтдан бери очилмаётир. Косон районида аҳолининг 9,5 процентигина китобхон саналади.

Область кутубхоналаридаги китоблар фондининг ўсиши суст. 29 та кутубхона 1 минг нусхадан китоб фондига эга. Косон ва Шаҳрисабз районларида китоб сотиб олиш учун ажратилган 111,8 минг сўм маблағнинг 89,4 минг сўмидангина фойдаланилган. Шаҳрисабз районидаги «Гулистон» колхози кутубхонасида уч йилдан бери, Чироқчи ва Китоб районидаги кутубхоналарда эса 9 ойдан бери бир дона ҳам китоб харид қилинмаган. Область бибколлектори қониқарсиз ишламоқда. Унинг омборхоналарида 14 минг нусха китоб қуруқ ерга уйиб ташланган.

Областда кутубхона тармоқлари нотўғри жойлаштирилган. Қарши районидаги аҳоли яшайдиган 27 та пункт ўз кутубхоналарига эга эмас. 5 минг китоб фонди бўлган Бешкент қишлоқ кутубхонаси билан 2 минг нусха китобга эга бўлган «Москва» колхози кутубхонаси бир-биридан атиги бир неча метр узоқликда жойлашган. «Ленинизм» колхози марказида учта кутубхона бўла туриб, марказдан узоқдаги бўлимларда ҳатто кўчма кутубхона ҳам ташкил этилмаган.

Қашқадарё областида айниқса кино тармоқларини кенгайтириш иши ёмон аҳволда. Ўтган йили бу ерда 5 та киноустановка планни бажармади. Қарши районидаги кўпгина колхозларда клуб бўлмагани сабабли қишлоқ аҳолиси қишки мавсумда кинофильмлар томоша қилишдан бебаҳра бўлмоқда.

Қурилиш ташкилотлари маданий-оқартув муассасалари учун бинолар қуриш планини барбод беряпти. Кўплаб кинотеатрларни фойдаланишга топшириш муддатлари чўзиб юборилмоқда. Шу йилнинг саккиз ойи давомида кинотеатрлар қурилишида қурилиш-монтаж ишлари плани фақат 30 процент бажарилган, холос. Қарши шаҳрида 850 ўринли кенг форматли кинотеатр қурилиши 1966 йилда бошланган эди. Ўтган беш йил давомида қурилиш учун ажратилган 360 минг сўмдан фақат 110 минг сўмигина ўзлаштирилди.

Кино тармоқларини киномеханиклар билан таъминлаш ҳам ана шундай аҳволда. Кўпгина қишлоқ ва район марказларида махсус бинолар йўқлиги сабабли киноустановкалар бўш туриб қоляпти. Областда фильмларни реклама қилиш, тематик кинофильмлар кўрсатиш, кинофестиваллар ўтказиш, илмий оммабоп ва ҳужжатли фильмлар намойиш қилишга кам эътибор бериляпти.

Область кинофикация бошқармаси киноустановкалар иши устидан етарли назорат ўрнатмаган, кино тармоқларига бу ишга алоқасиз кишилар қабул қилинаётганлиги сабабли ҳисоб ва ҳисобот ишлари ёмон аҳволда, билетлардан тушган маблағни ўзлаштириш каби фактлар содир бўляпти. Бир қатор кино дирекцияларида молия интизоми қўпол тарзда бузилмоқда.

Область қишлоқларида китоб савдоси ҳам кўнгилдагидек эмас. Айниқса аҳолига зарур китобларни етказиб бериш эътибордан четда қоляпти. 1969 йилда ана шундай китобларни етказиб бериш плани 40 процент қилиб бажарилган бўлса, ўтган йили бу рақам 65 процентни ташкил этди.

Айниқса область китоб савдоси базасидаги аҳвол ташвишли. База эски бинога жойлашган. Бу ер узоқ вақтдан бери ремонт қилинган эмас. Омборларда китоблар полга уйиб қўйилган. 40 минг сўмлик турли хил китоблар захда ётавериб нобуд бўлган. Уларнинг кўпчилик қисми кейинги йилларда нашр қилинган китоблардир. 40 минг сўмлик китоблар очиқ ҳавога ташлаб қўйилган. Область китоб савдоси раҳбарлари (бошлиғи Аминов) камчиликларга эътиборсизлик билан қарамоқда. 1965 йилда область Совети ижроия комитети қарори билан Энгельс номли колхоздан янги китоб савдоси базаси биносини қуриш учун икки гектар ер участкаси ажратилган, шу йилиёқ лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган эди. Бироқ Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг матбуот давлат комитети қурилишни бошлаб юбориш учун маблағ ажратиш масаласини вақтида ҳал этгани йўқ.

Қашқадарё область ижроия комитети аҳолига маданий хизмат кўрсатиш ишларини янада яхшилаш тадбирларини тезда белгилаши, партия ва ҳукуматимизнинг маданий оқартув муассасалари ишини яхшилаш юзасидан қабул қилган қарорларининг сўзсиз амалга оширилишини таъминлаши керак. Токи маданият уйлари, клублар, кутубхона, кинотеатр ва китоб савдоси ташкилотлари иши КПСС XXIV съезди қарорлари асосида ташкил этилган бўлсин.

Т. ХОНХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг бўлим мудири.

ЖОНКУЯРЛАР

— Ҳушёр бўл, исрофгарчиликка йўл қўйма!

— Хашакни, емни молларга тежаб-тергаб едир, тағин...

— Башаранг қийшиқ бўлса, ойнадан ўпкалаб юрма!...

Бешкапа фермасидаги мол боқувчилар, сигир соғувчилар, ем-хашак ташувчилар орасида шундай гап-сўзлар кўп такрорланади. Ҳа, Пайариқ районидаги Охунбобоев номли совхознинг қора моллари жойлашган бу фермасида халқ назоратчилари ўзларининг ибратли ишлари билан катта обрў қозонмоқдалар, иззат-ҳурматга сазовор бўлмоқдалар.

Фермада бир ярим минг бош мол боқилади, беш юз ўн бош сигир соғилади. Ҳар куни тонна-тонна серқаймоқ сут фермадан қабул пунктларига жўнатилади. Бир озуқа цехи шу ферма ихтиёрида. Моллар учун беда уни ишлаб чиқарилади. Ем-хашак ташишда, дағал хашакни майдалашда қанчадан-қанча техника ва ишчи ишлайди. Буларнинг ҳаммаси устидан назоратчилар кўз-қулоқ бўлиб турадилар.

— Бу йил яйловларда, — дейди совхоз директори С. Усмонов, — табиий ўт, пичан жуда кам бўлди. Сувли ерлардаги бедани беш-олти марта ўриш, маккажўхори, хашаки лавлаги экин майдонларини кенгайтириш ва ҳосилдорликни ошириш ҳисобига ўтган йилдагидан қарийб минг тонна кўп дағал хашак жамғардик. Сал кам тўққиз минг тонна силос бостирдик. Бедадан 433 тонна сенаж қилдик. 33 гектар ердаги лавлагининг ҳар гектаридан пландаги 225 ўрнига 400 центнердан ошириб ҳосил олдик. Совхоз бўйича иккита озуқа цехини ишга тушириб, қишлов учун 235 тонна беда уни тайёрладик.

Гўшт ва сут етиштириш, моллар наслини яхшилашга ихтисослаштирилган бу хўжаликда халқ назоратчиларининг бешта махсус сектори тузилган. Ҳар бир фермада, механизация паркида ва бошқа муҳим тармоқларда еттита назоратчилар группаси мавжуд. Ҳар бир секторга тўрт-беш киши тортилган. Деҳқончилик билан шуғулланадиган секторнинг кўкламда ўтказилган бир текширишида ташландиқ бўлиб ётган партов жойлардан 17 гектар янги ер ўзлаштирилиб, эртаги маккажўхори экилди. Яна томорқалар ўлчаниб, шу ҳисобдан ўзбошимчалик билан қўшиб олинган анча ерлар қайтарилиб, лавлаги майдони кенгайтирилди. Халқ назоратчиларининг аралашуви билан озуқа учун экилган экинлар яхши парвариш қилинди, ўз вақтида озиқлантирилиб суғорилди. Натижада улардан юқори ҳосил олинди.

Совхоз халқ назоратчилари ҳақида гапирганда, чорвачилик секторининг иш фаолиятини алоҳида таъкидлашга тўғри келади. Секторга олий маълумотли зоотехник Норбой Сулаймонов раҳбарлик қилади. Секторнинг Тамара Горячкина, Екатерина Федотова, Номоз Исломовга ўхшаш актив аъзолари бор. Буларнинг ҳаммаси бевосита ишлаб чиқаришда ишлайдилар. Назоратчиларнинг аниқ иш плани бор. Ҳар бир назоратчи қайси масалани қачон текширишни олдиндан билади. Ўзлари ишлаётган участкада меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, озуқани тежаб-тергаб сарфлаш, молларнинг нормал семизликда бўлишини таъминлашга ҳамиша ҳаракат қиладилар.

— Биз сут-товар фермасининг аҳволини, — деб ҳикоя қилади чорва секторининг раҳбари Норбой Сулаймонов, — яхшилашга катта аҳамият берамиз. Вақти-вақти билан контроль соғув ўтказамиз. Кейинги вақтлардаги саккиз текширишда бир қанча фактларни аниқладик. Буларни совхоз партия ташкилоти ва дирекцияси олдига қўйдик. Сигирнинг сути елинида эмас, емишда эканлигини кўтариб чиқдик. Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти текшириш якунлари ва унда аниқланган фактларни қараб чиқди.

Бу тадбирлар яхши самара берди. Биргина Бешкапа чорва фермаси бўйича сигир бошига сут етиштириш бултургига қараганда 378 килограммдан ошди. Ўтган ўн ярим ой мобайнида ҳар бир сигирдан ўртача ҳисобда 2300 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олинди. Совхоз эса давлатга 14.000 центнер сут берди. Бу — район сут харид қилиш планининг учдан бир қисмидан кўпроғини ташкил этади. Шунингдек, хўжалик тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили давлатга гўшт топшириш планини муддатдан олдин ошириб бажарди. Самарқанд ва Каттақўрғон гўшт комбинатларига 3420 ўрнига 3570 центнер ўртадан юқори семизликда гўшт топширди. Гўштга топширилган ҳар бир бош молнинг тирик вазни 375 килограмм бўлишига эришилди.

Ҳозир совхоз фермаларида 2360 бош қорамол ва 9000 қўй-қўзи боқилмоқда. Халқ назоратчилари шу молларни қишловдан семиз ва соғлом олиб чиқиш, қиш даврида ҳам уларнинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўрмоқдалар.

Совхоз халқ контроли группаси чорва қишлови олдидан оммавий текшириш ва рейдлар ўтказди. Ҳамма назоратчилар актив иштирок этган ана шу текшириш ва рейдлар натижасида бир қатор нуқсонлар аниқланди. Чунончи, айрим қўйчилик ферма ва бригадаларида қишловга тайёргарлик суст бўлган. Жамғарилган ем-хашакларнинг бир қисми қишлов жойларига ташиб олинмаган. Қишлик отарларни сув билан таъминлашга юзаки қаралган. Мавжуд қудуқлар тўла ремонтдан чиқарилмаган. Яна бир қанча камчиликлар таъкидланиб, уларни тезда бартараф этишга қаратилган конкрет чора-тадбирлар белгиланди.

Назоратчиларнинг аралашуви билан совхоз техника паркидаги автомашина, тележкалар тайёрланган хашакни қишлоқ жойларига ташишга тўла сафарбар этилди.

Ревизор-бухгалтер, экономикани яхши биладиган Ўнтам Кўчиев раис бўлган совхоз халқ контроли группасининг назоратчилари бу йилги чорва қишловини муваффақиятли уюштириш ва ўтказишга бош-қош бўлмоқдалар.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РАССОМ ХАНДАСИ

«Тежоғли иш — бежоғли».

Иш битгач...

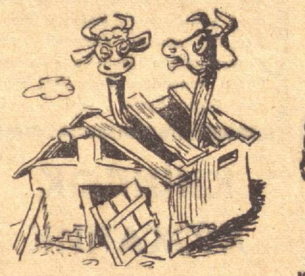

Говмиш: — Бу йил яна қор-ёмғир остида қишлайдиган бўлдикку.

Қашқадарё область китоб базаларидан бир лавҳа.

М. Воробейчиков чизган расмлар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети Сурхондарё областидаги колхоз ва совхозларда чорва қишловига тайёргарликнинг қандай бораётганлигини текширди ва муҳокама қилди. Областдаги бир қатор хўжаликларда чорвадорлар учун муҳим синов даври—чорва қишловига пухта тайёргарлик билан киришилди. Ем-хашак планда белгиланганидан анча кўп миқдорда жамғарилди.

Бироқ, областда чорва қишловига тайёргарлик кўришда хато ва камчиликларга йўл қўйилаётган, бу муҳим вазифага масъулиятсизлик билан қаралаётган хўжаликлар ҳам бор. Халқ контроли органлари ўтказган текширишда кўпгина колхоз ва совхозларда молхоналар ханузгача ремонт қилинмагани аниқланди. Сариосиё районидаги «Коммунизм», Калинин номли, «Ленинград» колхозлари ва «Боботоғ» совхози, Бойсун районидаги «ВЛКСМ 50 йиллиги», «Сайроб» ва «Бойсун» совхозларида янги охурлар ва суғориш воситалари қуриш тугалланган эмас.

Қишлоқ хўжалик бошқармаси ва статистика органлари етарли назорат ўрнатмагани сабабли жамғарилган озуқани ҳисоб-китоб қилишда кўзбўямачиликка йўл қўйилган. Термиз районидаги Куйбишев номли ва Жарқурғон районидаги «Коммунизм» колхозларида жамғарилган пичан ва силос миқдори анча ошириб ёзилган. «Бойсун» ва «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхозларида прессланган ҳар бир бўлак беда ўт, янтоқ ва қамишнинг оғирлиги 20-30 процент кўпайтириб кўрсатилган.

Областдаги хўжаликларда ем-хашакни зоотехника нормаларида белгиланганидан анча кўп миқдорда ҳисобдан чиқариш фактлари ҳам содир бўлаётир. Натижада қишлов бошланмасданоқ колхоз ва совхозларда жамғарилган дағал хашакнинг 37 проценти, силоснинг 34 проценти, сенажнинг 50 проценти сарфлаб юборилган. Ҳозир хўжаликларда ҳар бош қорамол ҳисобига 7,5 центнердангина озуқа бирлиги қолган. Бу эса мавжуд қорамолларнинг ярминигина қишдан нормал олиб чиқишга етади, холос.

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК ОҚИБАТИ

Область хўжаликларида озуқа нормадагидан анча кўп сарфланаётганлигига қарамай, қорамол ва қўй-эчкилар жуда ориқ. Гўшт ва сут етиштириш ўтган йилдагидан камайиб кетган. Область колхоз ва совхозларида давлатга бултургига қараганда 3 минг тонна гўшт ва 179 тонна жун кам топширилди.

Айниқса ихтисослаштирилган чорвачилик совхозларида чорва маҳсулотлари етиштириш кескин камайиб кетди. Масалан, «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхозида ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 99 тонна гўшт, 173 тонна сут, 16,7 тонна жун, «Бойсун» совхозида 285 тонна гўшт, 17 минг дона тухум, 25,4 тонна жун кам етиштирилди. Бир қатор хўжаликларда яхши семиртирилмаган қорамолларни гўшт учун топшириш фактлари ҳам содир бўлмоқда. Бойсун районидаги совхозларда қабул пунктига топширилган қорамолларнинг ўртача вазни нормадаги 300 килограмм ўрнига 276 килограммни, қўйларнинг ўртача оғирлиги эса 50 килограмм ўрнига 41 килограммни ташкил этган.

Область колхоз ва совхозларида чорвачиликни механизациялаштириш тадбирлари жуда суст амалга оширилмоқда. Сариосиё районидаги «Ленинград» ва Калинин номли колхозларда сут соғиш агрегатлари, транспортёр ва озуқа ташиш механизмлари ишламаяпти. «Коммунизм» колхозида 198 бош сигир учун мўлжалланган агрегатда фақат 60 бош сигиргина соғилмоқда. Колхоз ва совхозларда мавжуд 78 та озуқа цехларининг ярмидан камроғидангина фойдаланилмоқда.

Мавжуд камчиликлар муҳим тармоқ — чорвачиликнинг ҳали ҳам норентабел соҳа бўлиб қолишига сабаб бўлмоқда. Ўтган йили область совхозларида чорвачиликдан кўрилган зарар 618 минг сўмни ташкил этган бўлса, бу йил 779 минг сўм миқдорида зарар кўриш кутилмоқда. Совет ва қишлоқ хўжалик органлари чорва моллари қишловига тайёргарлик кўришда етарли талабчанлик кўрсатмаётирлар, ем-хашак ва бошқа маҳсулотларга нисбатан хўжасизлик, озуқа миқдорини ошириб кўрсатиш, талон-торож қилиш каби фактлар билан муроса қилиб келмоқдалар. Чорвачиликдаги бундай ачинарли аҳволни яхшилаш юзасидан тегишли тадбирларни амалга оширмаётирлар.

Республика халқ контроли комитети Сурхондарё области колхоз ва совхозларида ушбу камчиликларга йўл қўйгани учун область совхозлар трестининг директори Туробов ва область қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи Сайидаҳмедовларга нисбатан тегишли чора кўрди. Республика халқ контроли комитети область халқ контроли комитетига чорва қишловининг ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга топширишнинг бориши, чорва моллари бош сони, ем-хашак ва озуқа маҳсулотлари сақланиши ҳамда сарфланишини мунтазам назорат қилиб бориш вазифасини топширди.

ОБЛАСТЛАРДАН ДАРАКЛАР

АНДИЖОН

Область халқ контроли комитети Андижон кон-геофизика экспедицияси бошлиғи Исманов устидан тушган «Уз лавозимини суиистеъмол қилмоқда» сарлавҳали аризани текшириб чиқди. Текшириш натижасида шу нарса аниқландики, Исманов қўпол равишда меҳнат қонунини бузган, давлат ва жамият мулкидан ўз шахсий манфаати йўлида фойдаланган. Шахсий бойлик орттириш йўлига тушган.

Область халқ контроли комитети босар-тусарини билмай қолган, шахсий манфаатини умумхалқ манфаатидан устун қўйган кон-геофизика экспедицияси бошлиғи Исмановни лавозимидан четлатди. Бош бухгалтер Солодовниковнинг ҳам бир ойлик иш ҳақидан етказилган зарарни ундириб олишга қарор қилинди.

ГУЛИСТОН

Яқинда область халқ контроли комитети автомобиль транспорти қатнайдиган йўлларда олиб борилган капитал ремонт ва қилинган ишлар ҳажмини текширди. Шу нарса маълум бўлдики, йўллар сифатсиз ремонт қилинган, бажарилган ишлар ҳажми ошириб кўрсатилган. 26-, 28-, 29-совхозларда беш километр масофадаги йўл капитал ремонт қилинган. Лекин ремонт пала-партишлик билан олиб борилиб, йўлнинг эни 7 метр ўрнига 5 метрга келтирилган. Лойиҳа бўйича асфальтнинг қалинлиги 18 сантиметр бўлиши керак, лекин бу йўлга 6 сантиметрдан 24 сантиметргача қалинликда асфальт ётқизилган. Бажарилган иш ҳажми 910 сўмга ошириб юборилган.

«Голсовхозремстрой», йўл ремонти ва эксплуатация қилиш бошқармаси раҳбарлари йўл қурилиши ва капитал ремонт ишларига етарли эътибор бермаганликлари сабабли юқоридаги камчиликлар содир бўлган. Шунинг учун ҳам область халқ контроли комитети ташкилот раҳбарларига мавжуд камчиликларни зудлик билан бартараф этишга қаратилган чора-тадбирлар кўришни топширди. Учинчи йўл эксплуатацияси бошқармаси бошлиғи Жўраевга ҳам тегишли чора кўрилди.

НАМАНГАН

Область халқ контроли комитети прокуратура ва социалистик мулкни талон-торож қилишга қарши кураш бўлими ходимлари билан биргаликда Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигининг 25-қурилиш трестига қарашли 4-механизациялашган кўчма колоннада социалистик мулкнинг қандай сақланаётганлигини текширди. Текширишдан маълум бўлишича, назоратсизлик ва хўжасизлик оқибатида материалларни сақлаш ва сарфлашда талон-торожликка, ҳисоб-китоб ишларида эса чалкашликларга йўл қўйилаётганлиги аниқланди.

Умумхалқ социалистик мулкини сақлашда хўжасизликка йўл қўйганлиги учун комитет томонидан механизациялашган кўчма колонна бошлиғи Олимовга ва техника назорати пункти бошлиғи Осадченколарга қаттиқ ҳайфсан эълон қилиниб, етказилган зарарнинг бир қисмини улардан ундириб олишга қарор қилинди.

Ажаб савдолар

АТЛАСФУРУШЛАР

Аввало қаҳрамонларимиз билан танишинг:

Сония Абдазова — Тошкент область, Ўрта Чирчиқ район, Тўйтепа посёлкаси, Островский кўча, 33-уйда истиқомат қилади.

Маъмурахон Собирова — Наманган шаҳар, Янгиариқ кўча, 5-проезд, 1-тупик, 74-уйда туради.

Зиёдахон Раззоқова — бу ҳам наманганлик бўлиб, Воровский кўча, 4-тўпик, 7-уйда яшайди.

...Ўша воқеадан буён талай кун ўтди. Сониянинг кўнглига чироқ ёқса ёришмайди. Уф тортади. Тиқ этса, эшикка қарайди. Қочишга жой излайди. Қачон овқатланганию, нима еганини ҳам билмайди.

Тунов куни ярим кечада ташқарида нимадир тарақ этиб кетгандай бўлди. Сония ўрнидан сапчиб турди.

— Ол, келди! Милиция!

Сония уй бурчагида яшириниб, дағ-дағ калтирарди.

— Ҳозир олиб кетишади! — унинг дилида биргина мана шу калима.

Кутди! Анчагина кутди! Кутса кошки эди, қон ютди у. Ҳа, бечора чайқовчи! Наҳотки, сен шундай даҳшатли дамларни кутган бўлсанг? Йўқ, асло! Бирни иккига пуллаб юрганингда ўргатилган қушдай қўлингга учиб келаётган червонларни кўриб, ақлу ҳушингдан бегона бўлган эдинг. Ўшанда сени балойи нафс етаклаб юрарди. Бир куни келиб, мана шу нафс ўзингни ўтга ташлашини билгдинг?!

Сония уй бурчагида турганича туриб қолди. Хайрият, ҳеч ким унга:

— Қани, бу ёққа юр! — демади.

Сония ўрнига чўзилди. Кошки уйқуси кела қолса?! Бир неча кундирким уйқу ҳам уни тарк этган. Ўй суради. Чайқовчилик билан топган мол-дунёси, еган-ичганлари бир-бир кўз ўнгидан ўтади.

— Афсус! — дейди у. — Ҳаммаси бир пул экан! Мана шундай кун келганда бир пул экан! Кўплар қатори тинчгина кун кечирсам бўлмасмиди?

Сония чиндан ҳам ўзига кела бошлаган эди. Тўғри айтади. Эл қатори ҳалол меҳнат билан яшаганида, бу кўргиликлар йўқ эди унга.

Ҳайрият, Сониянинг кўзи илинди. Афсус, яна у бечорага ором йўқ. Туш кўра бошлади. Мана, милиция ходимлари уйига кириб келиб, 167.8 метр анвойи рангдаги ноёб атлас билан 53 дона жун рўмолни топиб олишди.

— Войдод! Ўлимлигимга теґманглар!

Сония ўз шовқинидан ўзи уйғониб кетди. Кўз ўнгида лов-лов товланиб турган атласлар-у, иссиқ жун рўмоллар пайдо бўлди. Оз эмас — давлат нархида 1639 сўм 66 тийин туради улар. Чайқов йўли билан сотса-чи! Эҳ-ҳе, унисини қўяверинг!

Шу куни наманганлик чайқовчилар Маъмурахон билан Зиёдахонларнинг ҳам уйқуларида ҳаловат бўлмади. Тўйтепада бўлган мана шу воқеа кўз олдиларидан бир-бир ўта бошлади.

...Маъмура билан Зиёда тўйтепалик «ҳамкасблари»никига омон-эсон етиб келишди.

— Вой, айланайлар, эсонмисизлар, омонмисизлар, ҳовли-жойлар тинчми?

Сония уларни ана шундай қарши олди.

— Шукур, — дейишди улар.

Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай чайқовчилар мол кўрарни бошлаб юборишди.

— Кўрдингларми, антиқа атлас, — кўз-кўз қила бошлади Сония.

— Яхши! Нархини келишсак бўлди!

— Ўша-ўша-да!

— Пастроқ тушмайсизми?

— Оббо топиб қўйганимга хурсанд бўлсанглар-чи! Ҳозир отлиққаям йўқ бунақаси.

Хуллас, Зиёдахон 35 метр, Маъмурахон бўлса 37 метр ноёб атлас харид қилиб, йўлга равона бўлишди. Тўйтепа —Тошкент автобусида боришаётганида Ўрта Чирчиқ район ички ишлар бўлими хизматчиси, милиция лейтенанти Абдуқаҳҳор Носиров уларни текшириб қолса бўладими!

Лейтенант А. Носиров чайқовчиларни тегишли жойга олиб борди.

...Уч чайқовчи — Сония Абдазова, Маъмурахон Собирова, Зиёдахон Раззоқоваларнинг сирларини фош қилишда Ўрта Чирчиқ район ички ишлар бўлими ходимларига Наманган шаҳар ички ишлар бўлими хизматчилари ҳам яқиндан ёрдам беришди.

Чайқовчилар ҳозир юрак ўйноғида яшаяпти. Негаки, улар бугун-эрта одил халқ суди олдида қилмишларига яраша жавоб беришади.

Ечилмаган бир жумбоқ қолди. Хўш, текинхўр атласфурушларни ноёб моллар билан ким таъминлаб турган? Бу сирнинг ҳам фош бўлишига ишончимиз комил.

У. ЮСУПОВ,
Р. ОДИЛОВ.

Пойтахтимизнинг жамоли кун сайин гўзаллашиб бормоқда. Бу ерда янги қад кўтараётган кўркам бинолар шаҳарнинг ҳуснига ҳусн қўшяпти. Сиз суратда кўриб турган Г. Черняев бошлиқ бинокорлар бригадаси ана шу қутлуғ ишда ибрат кўрсатиб ишлаётган ёшлардир. Улар асли навоийлик. Навоий қурилиш трестининг 5-бошқармасида ишлашади. Ҳозир республикамиз пойтахтида «Ўзбекистон» меҳмонхонасини қуришда меҳнат қилмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

НАКАЗЛАР ИЖРОСИ

Совет қурилиши

МЕҲНАТКАШЛАР ўзлари сайлаган Советларнинг ҳам депутатларнинг ҳам фаолиятига кўп жиҳатдан наказларнинг қай тарзда бажарилишига қараб баҳо берадилар. Аввалги сайловларда депутатларга ҳаммаси бўлиб 164 наказ берилган эди. Наказларни умумлаштириб, уларнинг качон бажарилиши ва ким томондан ижро этилиши аниқлаб чиқилди. Депутатлар наказларни бажариш учун жиддий ишга киришдилар, ғайрат-ташаббус кўрсатиб ишладилар. Масалан, Эргаш Алиев район Советининг депутатлигига Улуғбек сайлов округидан сайланган эди. Меҳнаткашлар унга район марказидаги «Коммунизм», Улуғбек, Лермонтов ва Энгельс кўчаларини асфальтлаштириш ҳақида наказ берган эдилар. Касби қурувчилик бўлган депутат бу ишни амалга оширгунча тиниб-тинчимади. Район коммунал хўжалик бўлимига, Қамаши қишлоқ Советига, райижрокомга учрашди, тегишли кишилар билан суҳбатлашди, сайловчиларнинг ўзларини ҳам уюштириб ишга солди. Натижада кўчаларнинг ҳаммасига асфальт ётқизилди, хонадонларга водопровод қувури ўтказилди.

Манғит қишлоғи ҳам районда тез ўсиб, юксалиб бораётган аҳоли пунктларидан бири. Аммо шу вақтгача қишлоқда медицина пункти йўқ эди. Меҳнаткашлар район Советн депутати Иқбол Жўраевадан медицина пункти очишда кўмаклашишни сўрадилар. Уртоқ И. Жўраева бу ишни бажариш йўлида яхши ташаббус кўрсатди. Қишлоқ меҳнаткашларининг иштирокида медпункт учун бино қуриб, ишга туширилди. Сайловчилар ўз депутатларининг фаолиятидан мамнунлар.

Чимқўрғон сув омборининг қурилиб ишга туширилиши Қашқадарёнинг ўнг ва сўл қирғоғидан янги ерлар ўзлаштириш ва уни кенг пахтазорларга айлантириш имконини берди. Айниқса Ленин номли, Калинин номли ва «Партия XXII съезди» колхозларида Жонбузсойни ўзлаштириш, Ниёзи каналини қуриш борасида катта ишлар қилинди. Учтепа сайлов округининг сайловчилари шу ердан район Совети депутатлигига сайланган «Партия XXII съезди» колхозининг раиси Нозик Чалаевага Ниёзи ариғини бетонлаштиришни наказ берган эдилар. Унбеш километр узунликдаги катта каналнн бетонлаштириш осон иш эмас эди, албатта. Ажойиб ташкилотчи Н. Чалаева бу масалани ижрокомга қўйди, райком аралашди. Район миқёсида халқ ҳашари ташкил этилди. Райондаги бутун хўжалик меҳнаткашлари ёрдамга келди. Шундай қилиб, қисқа фурсат ичида канал бетонлаштирилди, сайловчилар наказн бажарилди.

Бу хил мисоллар кўп. Масалан, депутат Тожихол Худойназарова ташаббуси билан «Правда» номли саккиз йиллик мактаб учун янги бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. Депутат Абдираҳмат Бектошев бошчилигида «Фарғона» совхозининг 3-4 бўлимларидаги кишлоқларнинг йўллари асфальтлаштирилди, электрлаштирилди ва водопровод қувури ётқизилди. Депутат Мамараҳим Мирзаев Гижнак қишлоғида чўпонлар учун уй-жой бинолари қурилишида бош-қош бўлди.

Хўш, бу йилчи? Бу йил ҳам ишлар чакки эмас. Қамаши район Советига 110 депутат сайланди. Меҳнаткашларнинг сайловолди йиғилишларида 151 наказ тушди. Район Советининг дастлабки сессиясидан буён уч ой вақт ўтди. Сайловчилар томонидан тушган наказларни бажаришни ўзларининг муқаддас бурчлари ва халққа сидқидилдан хизмат қилишни шараф деб билган депутатлар аллақачонқ ишга киришдилар. Бунга мисол қилиб депутат А. Омонов фаолиятини кўрсатиш мумкин.

Абдусоат Омонов кўп йиллардан буён район молия бўлимига мудирлик қилади ва меҳнаткашлар депутатлари район Советига бир неча бор депутат этиб сайланган. У сайловчилар наказларини ҳар доим ўз вақтида бажаради, меҳнаткашларнинг арз ва фикрларига сезгирлик билан қулоқ солади. Бу йил ҳам сайловчилар ишчан депутатга муҳим наказ бердилар. Қоранқул қишлоғи тоғли жойда жойлашган. Ёш болалар қир ошиб қўшни қишлоқдаги мактабга бориб ўқишга қийналадилар. Шунинг учун сайловчилар Қоранқул қишлоғининг ўзида бошланғич мактаб қуриш ва шу мактабни очиш ишига кўмаклашишни сўрадилар. У дарҳол ишга киришди. Бу масала ижрокомда ҳам маъқулланди. Қурилиш ишлари учун зарур маблағ ажратилди. Шу кунларда мактаб қурилиши давом этмоқда, ёғин-сочинли кунлар бошлангунча бинони қуриб тамомлаш тадбирлари кўрилмоқда.

Сайловчиларнинг район марказидаги комсомол кўчасини асфальтлаштириш, Хўжа қишлоғига борадиган йўлни қатнов учун қулайлаштириш ҳақидаги наказлари ҳам бажарилиш арафасида. Наказларни бажаришда Э. Алиев, Н. Чалаева А. Шернаев, У. Бердиёров, И. Жўраева каби депутатлар жонбозлик кўрсатмоқдалар.

— Наказлар — сайловчиларнинг ўз депутатларига берган муҳим топшириғи, — дейди район ижроия комитети раисининг ўринбосари Н. Узоқов — аввалги чақириқлардагидек бу чақириқда ҳам барча наказларнинг кўнгилдагидек бажарилишини албатта таъминлаймиз.

Дарҳақиқат, Қамаши район Совети депутатларининг айни пайтда олиб бораётган ишлари шундан дарак бериб турибди. Уларнинг ўз сўзлари устидан чиқишлари шубҳасиздир.

У. ИСМОИЛОВ.

Сирдарё районидаги «Ленинград» колхози аъзолари бу йил ҳосилдорликни 37 центнерга етказдилар. Колхоз пахтакорлари бу муваффақиятни мустаҳкамлаш мақсадида 1750 гектар майдонни кузги шудгордан чиқариб қўйдилар. Юқоридаги суратда: илғор тракторчи В. Лийонов, пастда эса шудгорлаш пайти.

МЕРОСИМИЗ ДУРДОНАЛАРИ

ИСТИҚБОЛ КУЙЧИСИ

Ўзбек поэзияси осмонини ёруғ юлдуз каби ёритиб турган бадиий талантлар ичида аёллар оламидан етишиб чиққан ижод аҳллари оз эмас. Зебуннисо, Нодира, Увайсий, Маҳзуна, Муаззамхон, Нозимахоним ва бошқа ўнлаб шоиралар поэзиямиз дурдоналари бўлиб қолган ноёб асарлар яратдилар, адабиётимиз хазинасини Шарқ аёлларига хос ҳароратли туйғулар билан бойитдилар. Адабиётимизнинг мана шундай кўрки ва фахри бўлган талантли шоиралардан бири, шубҳасиз, Анбар Отиндир.

Анбар Отин — XIX асрнинг охирлари, XX асрнинг бошларида Фарғона водийсида яшаб ижод этди. Шоиранинг биринчи тадқиқотларидан Фотима Ҳусаиновaнинг берган маълумотига қараганда, Анбар Отин оддий халқ ичидан, бўзчи-ҳунарманд оиласидан чиққан. У ёшлик давридан бошлаб меҳнаткаш халқ оммаси муҳитида ўсди, шу муҳитда тарбия кўриб улғайди, вояга етди. Айни чоғда замонасининг илғор фикрли кишилари, атоқли шоирлари таъсирида ижодий ишга киришди, дунё қараши шаклланди. Анбар Отиннинг энг ҳурматли ва мўътабар деб ҳисоблаган кишилари ҳам шу муҳитдан чиққан Муқимий, Фурқат, Завқий каби демократ шоирлар ва улар яратган илғор адабий ҳаракат намояндалари эдилар. Анбар Отиннинг бу қутли ижтимоий муҳити уни рус маданиятининг илғор вакиллари билан яқинлашишга, улар билан дўстона алоқа ўрнатишга олиб келди. Анбар Отин ўз асарида Қўқонда яшаб, халқ дардига медицина малҳамларини қўяётган рус шифокорларидан «Дўхтур, унинг аёли Екатерина ва қизлари Клава, Анусалар» номини зўр ҳурмат ва муҳаббат билан тилга олади ва уларнинг кўзни ялт этиб очувчи, фикрини қўзғатувчи ажойиб суҳбатларини кўп мартаба эшитгани ҳақида сўзлайди.

Бу суҳбатлар, демократ шоирларга бўлган Анбар Отиндаги ихлос ва ҳурмат, халқ ҳаётига бўлган чуқур муҳаббат ва ғамхўрлик унинг фантазиясига озуқ бахш этганига шубҳа йўқ эди. Лекин Анбар отин фавқулодда шеърий табиатга, ўткир фикрий салоҳиятга эга бўлган бир шахс эди. У ёшлик йилларидаёқ ноёб қобилияти ва истеъдоди билан замонасининг пешқадам шоираларидан Дилшод Отиннинг диққатини ўзига жалб этган эди. Халқимизнинг бу донишманд шоираси ўзининг «Тарихи муҳожирон», («Муҳожирлар тарихи») асарида «сунбул сочли, оҳу кўзли, ой юзли» қизалоқ Анбарнинг шеърий қобилияти тўғрисида сўзлаб, унинг истиқболига зўр умид бағишлаган ва «бу қизча катта шоира бўлиб етишгуси» деб башорат қилган эди.

Анбар Отиннинг бизга маълум бўлган ва матбуотда эълон қилинган асарлари кўп эмас. Ундан бизгача ғазал, мухаммас, мустаҳзод ва қитъа формаларида тўқсонга яқин шеър ва «Рисолаи фалсафаи сиёҳон» («Қаролар фалсафаси») номи остида бир фалсафий трактат-рисола етиб келган. Бу ижодий мерос, гарчи ҳажм жиҳатидан кўп бўлмаса ҳам, лекин мазмун жиҳатидан ниҳоятда зўр ва катта тарихий қийматга эгадир.

Анбар Отин ижодининг адабиёт тарихи тараққиётидаги қиймати ва аҳамияти XIX аср охири, XX аср бошларидаги адабий ҳаётда ўйнаган роли билан белгиланади. Маълумки, бу даврда Муқимий, Фурқат ва Завқий бошчилик қилган демократик адабиёт майдонга келди ва бу адабиёт изчил халқ позициясида туриб, унинг манфаатлари учун кураш олиб борди. Унинг мақсад маромларини ўзида ифода этди. Анбар Отин адабий ижодининг ҳамма масалаларида — ижодий эстетик позицияда, тематикада, ғоявий мотивларда, тил-услуб масалаларида мана шу демократик адабиёт позициясида турди. Муқимийлар, Фурқатлар ва бошқа устоз шоирлар традициясини давом эттирди. Лекин Анбар Отин демократ шоирлар изидан борган бўлса-да улар ғамкасида чекланиб қолмади. Уларнинг кичик замондоши сифатида (1870 йилда туғилган Анбар Отиннинг ижодий камолот даври XX аср бошларига тўғри келади, у биринчи жаҳон уруши даврига оид ҳам асарлар ёзган) ўз замонаси масалаларини адабиётга жасурлик билан олиб кирди ва XX аср бошларидаги адабиётимизни янги ғоялар, янги мотивлар билан бойитди. Ҳеч иккиланмай айтиш мумкинки, Анбар Отин поэзияси адабиётимизнинг янги саҳифасини ташкил қилади.

Озодлик мотивлари адабиётимизда Анбар Отингача ҳам бор эди. Бу мотивнинг айрим намуналари Фурқатда («Сайдинг қўя бер, сайёд...» мусаддаси), Завқийда («Ажаб эрмас...» мухаммаси), Аваз Ўтарда учрайди. Лекин бутун ижоди бошдан-оёқ озодлик ғоялари билан суғорилган бўлиши, озодлик романтикаси адабий ижодининг бош ва етакчи мотивига айланиб, унинг ижодий-эстетик принципини ташкил қилиши фақат Анбар Отин қиёфаси учун хосдир.

Анбар Отин адабиётимизда истиқбол куйчиси, келгуси озод ва бахтли ҳаёт жарчиси, озодлик романтикасининг байроқдори сифатида майдонга чиқди. Анбар Отин шу маънода Ҳамза ва Айнийлар яратган революцион поэзиянинг «илҳом париси» ҳисобланиши мумкин. Анбар Отин ўз шеърларида қайта-қайта таъкидлашича, «мазлум халқ»ни «озод ва фаровон ҳаёт»га эришиши яқин ва муқаррардир. Кеча кетидан тонг отиши, зулмат туни ёруғ кун билан алмашиши қандай табиий ва қонуний бўлса, халқ учун озодлик кунларининг келиши ҳам шундай табиий ва муқаррардир.

Шом орти, кеча орти, саҳар орти сабо,
Тонг отса чаман ғунчалари зинда бўлур.
Зулмат охири нобуд ўлур кишваримизда,
Зулм дуди ҳам Анбар учун банда бўлур.

(А. О. — шеърлар... Т. 1970 й. 106-бет).

Яқинлашиб қолаётган ва муқаррар содир бўладиган улуғ ўзгаришларни Анбар Отин кўнгил кўзлари билан кўриб туради. Шунинг учун уларга қучоқ очиб интилади, уларни олқишлайди, поэтик талантнинг бутун кучи билан, қалбининг бутун ҳарорати билан у янги ҳаётни куйлайди. Анбар Отин поэзиясида барқ уриб турган қудратли оптимизм руҳи ҳам ундаги ҳаётга бўлган шу янгича эстетик позициядан келиб чиқади. У мислсиз гўзал, ёрқин ўз поэтик дунёсини шундай тасаввур қилади:

Бир замонни ўйлагайман, ҳеч замонга ўхшамас,
Бу жаҳон бурчида тўртдин бир томонга ўхшамас.
Дашту саҳро бош-оёқ бўлгай тамоми бўстон,
Бу замоннинг бўстони, бўстонга ўхшамас.

(А. О. — Шеърлар... Т. 1970., 43. бет).

Анбар Отин поэзияси муносабати билан қўзғаладиган масалалар кўп. Адабиётнинг ижтимоий вазифаси ва функцияси, хотин-қизларнинг жамиятдаги аҳволи ва тақдири, реакцион адабиётга муносабат, шеър ва шоирлик бурчи, халқлар дўстлиги, биринчи навбатда рус-ўзбек халқлари дўстлиги, ҳамкорлиги ва бошқа шунинг сингари масалаларда Анбар Отин мутлақо оригинал, ўзига хос қарашлар билан чиқади ва бу муҳим масалаларда адабиётимизни янги идеялар билан бойитади.

Анбар Отин синчиклаб ўрганишга ва атрофлича баҳолашга сазовор ижодкор. Унинг мероси матбуотимизда икки марта (1963-1970) нашр этилган, унинг ижодий фаолиятига оид баъзи тадқиқотлар эълон қилинган бўлса-да, буларни дастлабки қадамлар деб ҳисоблаш ва бу масалаларда ҳам адабиётшунослик илми олдида жиддий вазифалар турганини таъкидлаб ўтиш лозим бўлади.

Ғулом КАРИМОВ,
профессор.

ПАРРАНДА ЦЕХИ

ХУЖАОБОД, (Андижон области). 10 декабрь. (ЎзТАГ). Хўжаобод районидаги «Россия» колхозида юксак даражада механизациялаштирилган янги паррандачилик цехи барпо этилди. Бу ердаги машиналар дон-дун тайёрлайди ва тақсимлайди, сув беради, тухум йиғади, паррандахонани супуриб-сидиради.

Ҳозир фермада олинаётган ҳар дона тухум беш тийинга тушмоқда «Парранда цехи» ўз маҳсулотини тайёрлов шоҳобчаларини четлаб ўтиб тўғридан-тўғри магазинларга топширмоқда.

Яқин икки йил ичида Андижон областидаги яна ўнта колхозда ана шундай цехлар қурилади.

Оила даврасида мутолаа

ШАХМАТ ВА АҚЛ

«...Математикнинг ижоди ҳам худди рассом ёки шоирнинг ижоди каби дилрабодир: бўёқлар ёки сўзларнинг монандлиги каби ғоялар йиғиндиси ҳам ички уйғунликка эга бўлиши керак. Математик ғоянинг биринчи синов тоши — гўзалликдир. Яқингача ҳам баъзи бировлар математикани севиш ва бу фанни ўзига эстетик равишда сингдира олиш қобилияти камдан-кам учрайдиган туғма фазилат бўлиб, у жуда ҳам озчиликка мансубдир, деган хато фикрни олға суриб келардилар...

Аслида эса математикадек ҳаммабоп фанни топиш қийин. Кишилик жамиятида ёқимли куйдан лаззатлана билиш қобилиятидан кўра, математикани идрок этиш қобилияти кенгроқ даражада ёйилган бўлса керак...». Машҳур инглиз математиги Годфри Гарольд Харди (1877-1947 йиллар) ўзининг юқоридаги гапларини тасдиқлаш учун ажойиб қиёсий далиллар келтиради.

— Маданияти юксалган ҳар бир мамлакатда, — дейди у, — шахмат ўйнайдиганлар жуда кўп. Россиядаги билимли кишиларнинг деярли ҳаммаси шахмат ўйнашни билади. Ҳар бир шахматчи «чиройли» юриш ёки «чиройли» партияни қадрлай олиш қобилиятига эга. Айни вақтда шахмат ўйини муаммоларини ечиш математик машқдан ўзга нарса бўлмай (ўйиннинг бошидан охиригача — ҳаммаси эмас албатта, чунки унда психологик аспект ҳам бор), бу муаммоларни «чиройли» деб ҳисобловчи ҳар бир киши, математикачинг эстетик томонларини озми-кўпми тасаввур этаётгандек бўлади. Шахмат ўйини баайни математик қўшиқдир.

Инсоният яратилибдики, математикага иши тушиб келяпти... Эҳтимол, бу қудратли қурол бўлмаганда инсоният ҳозиргидай баланд парвоз қилаолмаган бўлармиди. Шу боисдан ҳам математикани билимлар калити деб бежиз айтишмайди. Математиканинг сир-асрорларидан дурустроқ хабардор бўлиш кишидан қунт, сабот, тинмай машқ қилиш, кўп нарсани ёд билишни талаб этади. Чунки ҳисобдан адашиш чинакам математик учун ёт нарса. «Математикани ўзлаштириш учун, — деб ёзган эди француз математиги Анри Пуанкаре (1854-1912 йиллар) «Фан ва метод» номли китобида, — ёки жуда яхши хотира кучига, ёки диққатни бир жойга тўплай оладиган ўта қобилиятга эга бўлиш даркор. Бу сифатлар кўп юришлар натижасида тахтада ривожланиб борувчи воқеаларни олдиндан яққол тасаввур эта оладиган шахматчининг фазилатларига ўхшайди. Ҳар бир яхши математик яхши шахматчи, ва аксинча, ҳар бир яхши шахматчи яхши математик бўлиши керак... Бу қоидадан истисно ҳоллар ҳам учраб туради, албатта...».

Шахмат билан математика ҳамиша бир-бирини тўлдириб боради, бири иккинчисини тақозо этади. Шахмат математикнинг ақлини пешлагани каби, математика ҳам шахматчини етуклик пиллапоясига кўтаради. Буюк шахматчилардан А. Андерсен, Эм. Ласкер, М. Эйвелар математика профессорлари, М. Ботвинник эса техника фанлари доктори эканлигини эслатиб ўтиш ўринли бўлса керак.

Тафаккур маҳсулотларидан бўлмиш шахмат инсонда ақлий баҳсларнинг қизиқарли формаларига эҳтиёж туғилиши натижасида пайдо бўлган эди. Бунда, шубҳасиз, истеъдодли, узоқни кўра оладиган, журъатлироқ томон ғолиб чиқади. Шахмат ўзининг ана шундай хусусиятлари билан улуғ зотлар таҳсинига сазовор бўлиб, кўплаб улкан сўз санъаткорларини илҳомлантириб келмоқда. Ўрта асрлардаёқ, айниқса, Алишер Навоий даврида шахматни санъатнинг бир тури, деб билганлар. Акс ҳолда шахмат ҳақида қатор-қатор рисолалар: адабий-бадиий асарлар дунёга келмаган бўларди.

Шахмат ўйинининг энг қимматли тарбиявий томонларидан бири мантиқий тафаккурнинг ажойиб мактаби эканлигидадир. «Менинг фикримча, — деб ёзган эди ГДРлик файласуф ва кибернетик олим, профессор Г. Клаус, — аниқ мантиқий тафаккурни ўстиришда мантиқ дарслигидан фойдалангандан кўра, шахмат билан шуғулланган (жиддий ўйинларни назарда тутяпман) маъқулроқ». Дарҳақиқат, бизнинг замонамизда ижодий фаолият бетўхтов факт ва ахборотларнинг мағзини тезроқ чақа олган кишигагина насиб этади.

Шахмат ўйнаётган кишини олий кибернетика системаси билан таққосласа бўлади. Ўргатилаётган кибернетика системаси модель бўйича кўпгина вариантларни олдиндан машқ қилган тақдирдагина конкрет вазиятдаги оптимал, яъни энг қулай хулосалар чиқариши мумкин. Бу эрмак эмас, балки ўргатилаётган кибернетика системалари тараққиёти учун заруратдир. Шундай қилиб, шахматнинг яна бир фойдаси шундаки, у мавжуд имкониятларни аниқроқ чамалаш йўли — хулоса чиқаришга ўргатади.

Ёш авлодда фан ва техниканинг тобора мураккаблашиб бораётган масалаларини муваффақиятли ҳал қилишда кўмаклаша оладиган энг яхши фазилатларни камол топтириш керак. «Борди-ю, бирон бир педагогга унинг синфида ҳеч бўлмаса ҳафтада бир соат шахмат дарси киритишни таклиф қилсангиз, — дейди профессор Г. Клаус, — у сизга соатларга бўлинган ўқув планини кўрсатади-да иложи йўқлигини кўботлайди-қўяди... Шахмат ўргатишни қуйи синфлардан бошлаш, айниқса, фойдалидир. Мунтазам равишда шахмат ўйнайдиган болалар бошқа фанлардан анча юқори баҳога эгадирлар».

Буни республикамиз ёш шахматчилари мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Шахмат ўйини фикр доирасини кенгайтиради, кишини руҳан тетиклаштиришга кўмаклашади, маданий ҳордиқ беради, ақлни пешлайди, хотирани кучайтиради.

Ҳозирги кунда жаҳон олимлари муҳим ҳаётий муаммоларни ҳал қилиб бера оладиган мукаммал алгоритмлар яратиш борасида ижодий изланишни давом эттираётган эканлар, қулай модел сифатида шахматдан ҳам унумли фойдаланаётганликларини мамнуният билан таъкидлаб ўтиш керак.

Шахматнинг ўзига хос маданий-тарбиявий аҳамияти бўлмаганида, у асрлар давомида замон синовларидан ўта олмаган, аллақачонлар йўқолиб кетган бўларди. Шахмат етмиш ёшли академикка ҳордиқ бағишлаб, 7 яшар боланинг ақлини пешлар экан, уни омма орасида кенг ёйиш фойдадан холи бўлмаса керак.

М. МУҲИТДИНОВ,
СССР спорт мастери, тарих фанлари кандидати.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

ЖОНГА ТЕККАН ВАЪДАЛАР

Колхозимизда клуб бор, аммо скамейкалар қўйилмаган. Ҳаммом 5-6 йилдан бери ремонт қилинади, аммо қачон ишга тушиши номаълум «Шарқ юлдузи» ва «Чандир» участкаларида анча аҳоли яшайди, аммо бу участкаларда телефон йўқ, автобус қатнамайди. Қишлоқ ёшлари спортни севишади, аммо бу соҳага эътибор берилмаяпти. Жонга теккан ана шу «аммо»ларга чек қўйишнинг имкони йўқмикан?

Ушбу жумлаларни Самарқанд область, Пастдарғом районидаги «Москва» колхозида яшовчи Насриддин Эшқувватовнинг хатидан келтирдик. Текшириб чора кўриш учун хат Пастдарғом район ижроия комитетига юборилган эди. У ердан редакцияга хабар қилинишича, хатда кўрсатилган фактлар тасдиқланган. Колхоз правлениеси колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирларини белгилаган. Клуб учун скамейкалар сотиб олинган. Ҳаммомнинг ремонти тугалланиб, ишга туширилган. Колхозни телефонлаштириш бўйича лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган. 1972 йилда колхозда АТС қурилади. Ёшларнинг спортга қизиқишини ҳисобга олиб, спорт инвентарлари сотиб олишга етарли миқдорда маблағ ажратилган.

АХБОРОТ
КЕЧАГИ ПОЧТАДАН

ҚАРДОШЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Фарғонанинг гўзал ва серманзара ерида янги дам олиш уйи қад кўтармоқда. Бино лойиҳасини қозоғистонлик архитекторлар — «Союзкурортпроект» илмий тадқиқот лойиҳалаш институтининг Олмаота бўлими ходимлари ишлашган. Яқин йилларда меҳнаткашлар оромгоҳига айланувчи бу даргоҳда ҳордиқ чиқариш учун барча қулайликлар бўлиши кўзда тутилган. Қурилишнинг биринчи навбати фойдаланишга топширилган. Унда бир йўла 200 киши дам олиши мумкин.

Ўзбек ва қозоқ халқларининг бу борадаги ҳамкорлигига тошкентлик лойиҳачилар ҳам ўз ҳиссаларини қўшишган. Лойиҳачиларимиз — Бутуниттифоқ «Теплоэлектропроект» институтининг Ўрта Осиё бўлими мутахассислари чизиб берган лойиҳа асосида тикланган энергетика комплекси қувватидан қардошларимизнинг хонадонлари чароғон бўлиб турибди. Уч йилдан бери Жамбул ГРЭСи Бухоро газн ёрдамида ишламоқда. Бугунги кунда республикамиз пойтахтида мазкур электр манбаининг иккинчи навбати лойиҳаси ҳозирланмоқда.

Г. МАРАЛБОЕВ.
Олмаота шаҳри.

«ИЛ»ДА ТУҒИЛГАН ҚИЗЧА

Бу сафар Ватанимиз пойтахтига Тошкент — Симферополь — Москва маршрути билан боришга тўғри келди. Енгилгина кўтарилган ҳаво лайнери Қора денгиз бўйлари томон йўл олди. Парвоз бир неча минг метр баландда давом этарди. Самолётимиз тунда, юлдузлар қўйнида манзилга ошиқарди.

— Ҳурматли эркаклар, 3-салонни вақтинча бўшатиб беришларингизни сўраймиз!...

Йўлдошлик қилаётган қизнинг сўзи билан эркаклар қўшни салонга чиқишди. Бироздан кейин яна бояги қўнғироқдек овоз жаранглади: Самолётда янги меҳмон дунёга келди. «Билетсиз» 90-пассажирнинг онаси — тошкентлик уй бекаси Сислюк Анна Куприяновани муборакбод этамиз...».

Онанинг омадини қарангки, самолётда врач акушерка ҳам топила қолди. Онани бахтиёр этишдек хайрли ишда Андижондаги нефть бошқармаси тугруқхонасининг врачи А. Ибодуллаева, навоийлик кўз врачи А. Каримова зарур ёрдам кўрсатишди.

Самолёт Симферополга қўнганда тез ёрдам машинаси кутиб турарди. Куприянова «ИЛ» самолётида туғилган қизчасига Илина деб исм қўйди.

М. АМИНОВА,
Симферополь шаҳри.

ИСЛОМОБОД АЭРОДРОМИДАГИ ИҒВОГАРЛИК

РАВАЛПИНДИ, 13 декабрь. (ТАСС). Кеча совет элчихонаси, савдо ваколатхонаси ва совет мутахассисларининг хотинлари ва болаларини Исломободдан эвакуация қилиш чоғида Исломобод аэродромида Покистон маъмурлари йўл қўйиб берганликлари ҳолда антисовет иғвогарлиги уюштирилди.

Икки «ИЛ-18» совет самолёти ерга қўнганидан сўнг махсус автобусларда келтирилган кишилар тўдаси самолётлар сари югуриб бориб, уни қуршаб олди ва йўловчиларнинг самолётга чиқишига, самолётларнинг учиб кетишига халақит берди. Баъзи иғвогарлар кўчириб олиб кетилаётган гражданлар — хотин-қизлар билан болаларга тош отди. Безорилик ҳаракатларига «Халқ партияси» деб аталмиш партиянинг раҳбарларидан бири Хуршид Ҳасан Мир билан шу партия арбоби Ҳабиб раҳбарлик қилдилар.

Мана шу тартибсизликларнинг ҳаммаси аэродромда ҳозир бўлган полиция раҳбар амалдорларининг кўз ўнгида содир бўлди. Аэродром бошлиқлари ҳатто зинапояларни самолётлардан четлаштириш тўғрисида фармойиш бердн.

Бу иғвогарликни муайян доиралар Покистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларни мураккаблаштиришга уриняпти, деб баҳолаш мумкин, холос.

СССРнинг Покистондаги элчихонаси Покистон маъмурларига қатъий норозилик билдирди.

ИШЧИЛАР СИНФИНИ МАДҲ ЭТАМИЗ

Касаба союзлари Ўзбекистон республика Совети президиуми, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети бюроси ва Ўзбекистон Композиторлар союзи правлениеси Ўзбекистон ишчилар синфи ва қишлоқ меҳнаткашлари тўғрисида энг яхши қўшиқ яратиш учун республика конкурси ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Мухбиримиз жюрининг баъзи аъзолари билан учрашди.

Жюри раиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби композитор Б. Ф. Гиенко қуйидагиларни айтди:

— Янги қўшиқлар яратиш учун турли конкурслар ўтказиш эндиликда яхши анъана бўлиб қолди. Қудратли Совет давлатининг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан ўтказилаётган бу сафарги конкурсдан мақсад — меҳнаткаш инсонни шарафлашдир. Шунга аминманки, композиторлар ва шоирларимиз бу конкурсда жуда фаол қатнашадилар, Совет жамиятининг коммунизм қуриш учун олиб бораётган курашида асосий яратувчи куч бўлган ишчилар синфига муносиб ёрқин асарлар ёзиб берадилар.

Касаба союзлари Ўзбекистон республика Совети оммавий, маданий ишлар бўлимининг мудири С. К. Қосимхўжаев суҳбатга қўшилиб, бундай деди:

— Ҳаваскорлик санъатининг истеъдодли коллективлари меҳнаткаш кишиснинг бой маънавий дунёсини, унинг маданиятини, ижтимоий ҳаётдаги, фан-техника революциясидаги иштирокини акс эттирувчи янги қўшиқларни ўз репертуарларига киритиш билан ғоят хурсанд бўладилар. Бу қўшиқлар Ўзбекистон касаба союзлари X съезди делегатлари учун бериладиган концертда жаранглаб эшитилади, деб ишонамиз.

Жюри аъзоси, «Ташсельмаш» заводи цех бошлиғининг ўринбосари, Тошкент шаҳар комсомол комитетининг аъзоси Ш. Тоҳиров яратилажак қўшиқлар ҳақида гапириб, ишчи авторларга шуни айтиб ўтмоқчиман, ишчи ёшлар ўз ҳаётларини акс эттирувчи қўшиқларни кутмоқдалар. Муборак газчилари, Шербобод чўлқуварлари, Муруntov олтин қазувчилари турмушида, Фарғона водийсининг нефтчилари, Наманган тўқимачилари, қишлоқ хўжалиги механизаторлари, шонли пахтакорларимиз тўғрисида ёзилган асарларни кутмоқдалар. Биз Александра Пахмутова Сибирь ишчи ёшлари тўғрисида қандай ёзган бўлса, шундай қўшиқлар циклини яратишлар, деган умиддамиз.

— Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети пропаганда ва оммавий-маданий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари К. Расулев суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Башарти, авторлар комсомолнинг энг муҳим зарбдор қурилишларига, ёшлар саноат корхоналарига боришни истасалар, биз уларни бажонидил республиканинг истаган областларига командировка қиламиз. Биз Ленин партиясининг ёш ишчилар авлодини ишчилар синфининг шонли революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида тарбиялаш соҳасидаги қилаётган ишимизни акс эттирувчи қўшиқлар яратилишини кутмоқдамиз.

Композитор В. Дементьев бизни ўтказиладиган конкурснинг муддатлари ва шарт-шароитлари билан таништирди:

— Ўзбекистон ишчилар синфи ва қишлоқ меҳнаткашлари тўғрисида энг яхши қўшиқ яратиш учун республика конкурсини 1971 йилнинг 15 декабридан келгуси йилнинг 15 февралигача бўлган даврда ўтказишга қарор қилинди. Конкурсга илгари эълон қилинмаган ва ижро этилмаган қўшиқлар қабул қилинади. Авторлар ўз асарларини 1972 йил 15 февралга қадар махфий белги остида қуйидаги адресга тақдим этишлари лозим: Тошкент, ГСП, Правда Востока кўчаси, 24-уй, Узсовпроф. Қўшиқлар конкурсига. 16 февралда авторлардан фамилия ва ўз белгиларини кўрсатиб, ана шу адресга хат ёзиб юборишларини сўраймиз. Февраль ойининг охирида жюри ғолибларнинг номини эълон қилади.

Энг яхши қўшиқларнинг авторларини қандай мукофотлар кутмоқда?

Бу саволга Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, жюри раисининг ўринбосари композитор Э. Солиҳов қуйидагича жавоб берди:

— Мукофот олишга сазовор бўладиган қўшиқ ёзган композиторлар ва шоирлар касаба союзлари Ўзбекистон республика Совети, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети ва республика Композиторлар союзи правлениесининг фахрий ёрлиғи билан мукофотланадилар. Ғолиблар Ўзбекистон касаба союзларининг 350 сўмлик битта биринчи мукофоти, 250 сўмдан иккита иккинчи мукофоти ва 175 сўмдан тўртта учинчи мукофотини ҳам олишга сазовор бўладилар.

Биз охирги савол билан касаба союзлари Ўзбекистон республика Советининг масъул ходими, жюри секретари Л. М. Кензерга мурожаат қилдик:

— Профессионал ҳисобланмаган шоир ва композиторлар ҳам конкурсда қатнаша оладиларми?

— Башарти, асарлари мазмуни ва бадиий савияси жиҳатидан эълон қилинган конкурс шарт-шароитларига мос бўлиб тушса, қатнаша оладилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Пионерларнинг шон-шуҳрат эстафетаси. 18.40 — Ахборот (Ўзбек тилида). 18.55 — Халқ контроли вакили. 19.25 — Истиқбол сўзлари. 20.10 — Ахборот. 20.30 — Миллионлар ленинча университети. 20.45 — Пушкин ва Ўзбекистон. 21.25 — Шунинг кийлигиман (бадиий фильм). 22.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 17.25 — МОСКВА. 17.30 — Мультфильмлар. 18.00 — Китоб дунёси. 18.30 — Шаҳарлар ёш кўтармоқда. 19.00 — Концерт. 20.00 Телеспектакль. 22.00 — ТОШКЕНТ. 22.30 — Тоғларда қалбим менинг (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 19.40 — Спорт эшиттиришлари. 20.20 — Музикали кўрсатув. 21.20 — Қайтишга йўл йўқ (телефильмнинг 1- серияси).

ҚОЧОҚЛАР ҚАЙТИБ КЕЛМОҚДАЛАР

ДЕҲЛИ, 13 декабрь. (ТАСС). Ҳиндистон армияси ва «Мукти бахини» отрядлари Шарқий Бенгалияда муваффақиятли силжиб боришлари натижасида Шарқий Покистон қочоқлари ўз ватанига қайтиб кела бошлади. Ассом штати маъмурияти вакилининг Шиллонгда айтишича, Шарқий Бенгалия қочоқларидан 14 мингдан ортиқ киши Ассом ва Мегхалайя штатларидаги лагерлардан ўз уйларига жўнаб кетди.

Ҳиндистон марказий ҳукумати шарқий штатларнинг маъмурияти билан биргаликда Шарқий Бенгалия гражданларини ўз ватанига қайтариш планини ишлаб чиқди. Ғарбий Покистон маъмурларининг тинч аҳолига қарши қилган ялпи репрессиялари натижасида улар Ҳиндистонда бошпана топишга мажбур бўлган эдилар.

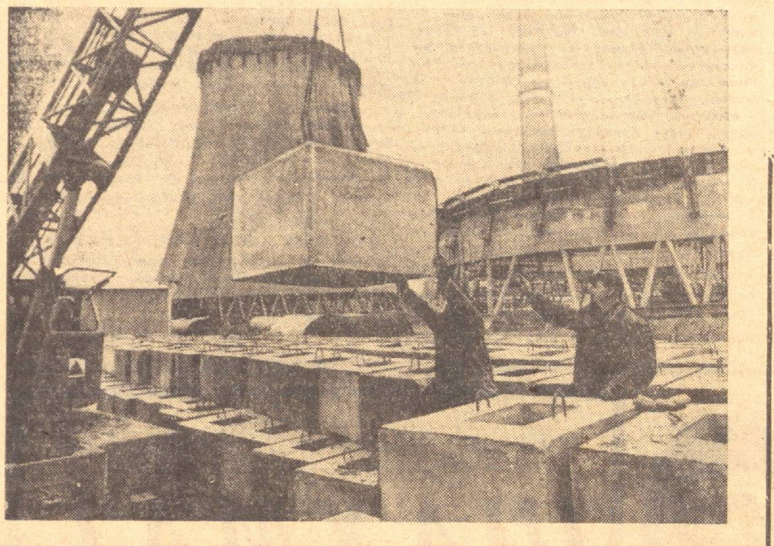

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Словакиянинг шарқий қисмида «Вояни» электр станциясининг иккинчи навбати қурилмоқда. Станция қурилиши келгуси йили тугалланади. Электр станциянинг ўн икки турбоагрегати бор. Ҳар бир турбоагрегат 110 мегаваттдан қувват бериш кучига эга. Станция тўла ишга туширилгач, 8 миллиард киловатт-соат электр қуввати бера олади Бу — Чехословакияда 1937 йилда ишлаб чиқарилган барча электр қувватидан кўпдир. Электр станция ёқилғиси Совет Иттифоқидан юборилади. Суратда: электр станция қурилиши.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ҲИНДИСТОН—ПОКИСТОН МОЖАРОСИ

Ҳиндистон мудофаа министрлигининг расмий вакили Деҳлида қуйидагиларни айтди: Ҳиндистон қўшинлари 12 декабрда ғарбий сектордаги Чхамб (Жамму) районида Покистон қўшинларининг қарши ҳужумларини даф қилдилар ва уларни Манавар-Тави дарёсининг ғарбий соҳилига улоқтириб ташладилар. Покистон қўшинлари аскар ва техника жиҳатидан катта талафот кўрди.

Расмий вакилнинг айтишича, Ҳиндистон қўшинлари Каргил секторида Покистоннинг 21 чегара постини ишғол қилганлар.

Ҳиндистон қўшинлари шарқий секторда Дакка томон муваффақиятли суратда илгари силжиб бормоқдалар. Улар шаҳардан 30 километр шимол томонда аҳоли яшайдиган бир қанча пунктларни ишғол қилдилар. Расмий вакилнинг айтишича, ярим кечада Жамуна ва Мегхна дарёлари ўртасидаги районга бир бригадага яқин парашют десанти туширилган эди. Бу десант Дакка томон тез силжиб бормоқда

Ҳиндистон қўшинлари Куштив шаҳрини ва Давлатпур ҳарбий шаҳарчасини (Кхулна округи) ишғол қилдилар.

Шарқий қўмондонлик штабининг бошлиғи генерал Жекоб Калькуттада ўтказилган матбуот конференциясида қуйидагиларни айтди: «Мукти бахини» озодлик армиясининг бўлинмалари Дакканинг ўзида ва унинг атрофларида Покистон қўшинларига қарши жанг қилмоқдалар.

Покистон радиоси ўз эшиттиришларида Дакка ҳақиқатан ҳам қамалда қолди, деб эътироф қилди.

Ҳиндистон ҳарбий қўмондонлиги Покистон қўшинларига қурол яроғларни ташлаб, таслим бўлишни яна таклиф этди. Ассошиэйтед Пресс агентлигининг мухбири расмий манбаларга таяниб, қуйидагиларни хабар қилди: Шарқий Покистон ҳарбий губернатори Покистон қўшинларининг таслим бўлиши тўғрисидаги таклифни қабул қилишга рози эканлигини билдирди ва бунинг учун қўшинларнинг Ғарбий Покистонга олиб кетилишига имконият яратиб берилишини шарт қилиб қўйди. Аммо мудофаа министрлигининг Ғарбий Покистондаги расмий вакили бу хабарни рад этди.

Рейтер агентлигининг мухбири Равалпиндидан хабар беради: Покистон пойтахтидаги чет эл дипломатия доиралари Покистоннинг ғарбдаги ҳарбий кампанияси барбод этилди, деб ҳисобламоқдалар: ана шу кампания ёрдамида ҳинд қўшинларининг эътиборини Шарқий Покистондаги ҳаракатлардан четга тортишга муваффақ бўлинмади.

Покистон ҳарбий қўмондонлигининг вакили Равалпиндида ўтказилган матбуот конференциясида айтдики, Шарқий Покистоннинг кўп районларида шиддатли жанглар давом этмоқда. Покистон қўшинлари қаттиқ қаршилик кўрсатмоқдалар. Улар баъзи участкаларда ҳаводан ҳеч қандай мадад олмаганликлари сабабли чекинишга мажбур бўлдилар. Расмий вакил Ҳиндистон қўшинлари бир қанча участкаларда анча илгари силжиганликларини тан олди. Унинг фикрича, ҳиндларнинг Покистон қўшинлари орқа томонига туширилган ҳаво десантлари бунга ёрдам берган. Расмий вакил Шарқий Покистон фронтларидаги вазиятга тўхталиб, бу ерда аҳвол «ғоят жиддий, бундан кейин аҳвол янада мушкуллашса керак», деб алоҳида таъкидлаб ўтди.

Расмий вакилнинг айтишича, чегаранинг ғарбий секторида ҳинд қўшинлари аскар ва техника жиҳатидан катта талафот кўрмоқдалар. Покистон қўшинлари Панжобда ва Ражастханда тактик жиҳатдан бир мунча устун бўлиб олганлар.

Покистон қўмондонлигининг уруш ҳаракатлари маълумотида айтилишича, Покистон ҳарбий ҳаво кучлари Ражастхан районида ва чегарадаги бошқа районларда ҳинд қўшинлари тўпланган жойларни, шунингдек Патанкот, Сринагар, Бхужанд, Жамангар ва Бхуж аэродромларини бомбардимон қилдилар.

(ТАСС).

* * *

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон мудофаа министрлигининг расмий вакили бу ерда қуйидагиларни айтди: Ҳиндистон билан Покистон ўртасида рўй берган қуролли можаро даврида 3 декабрдан 12 декабргача Покистон ҳарбий ҳаво кучларининг 80 самолёти яксон қилинди. Ҳиндистоннинг 39 самолёти яксон қилинди. Ҳиндистон қўшинлари Покистоннинг 148 танкини, шу жумладан ғарбий секторда 122 ва шарқий секторда 26 танкни яксон қилдилар. Ҳиндистон 54 танкидан маҳрум бўлди. Покистон ҳарбий денгиз кучларининг уч ҳарбий кемаси, икки сув ости кемаси ва 16 каннеркаси чўктирилди. Арабистон кўрфазида Ҳиндистон ҳарбий денгиз кучларининг ҳарбий фрегати ғарқ бўлди.

И. ГАНДИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 13 декабрь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Индира Ганди кеча Ҳиндистон пойтахтида ўтказилган оммавий митингда нутқ сўзлаб, қуйидагиларни айтди: Ҳиндистон Покистонни ёки Покистон халқини ҳеч қачон ўз душмани деб ҳисоблаган эмас. Ҳиндлар муайян шахслар томонидан эксплуатация қилинаётган Покистон халқига самимий хайрихоҳлик туйғулари билан қарамоқдалар. Ҳиндистон ҳеч қандай территорияни даъво қилаётгани йўқ. Ҳиндистон, деди у, муайян ғояларни ҳимоя қилмоқ учун, эзилган Бангла Деш халқининг озодлиги ва мустақиллигини таъминлаш учун жанг қилмоқда. Биз Бангла Деш халқи бошидан кечираётган азоб-уқубатларга, бу мамлакат тинч аҳолисига қарши ғайри қонуний ва жазо чоралари кўрилаётганлигига бефарқ қарай олмас эдик, деди бош министр.

Индира Ганди Бангла Деш халқининг демократик ҳуқуқларини бостиришда Покистонни қўллаб-қувватлаётган АҚШ империалистик доираларининг сиёсатини кескин қоралади. Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи Ҳиндистон халқи демократия ва адолат йўлидан олға боришга қатъий аҳд қилганлигини билдирди.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15/XII да **Танавор**, 16/XII да **Русалка**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/XII да **Олтин девор**, 16/XII да **Ўғирланган умр**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/XII да **Севишганлар ҳиёбони**, 16/XII да **Фарғона тонг отгунча**, 17/XII да **Ажаб савдолар**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Совет цирки усталарининг гастроллари**.

КИНО

Дайди (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 1, 4, 5 ва кеч 8 да).

Жиноят қидирув инспектори (тоқ соатларда), **Офицерлар** (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Анжелика ва қирол (2 серия) — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Россия империясининг салтанати ёки яна қўлга тушмас қасоскорлар — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Кабириянинг қора тунлари — ҲАМЗА номли (жуфт соатларда).

Асосий зарба — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ун икки стул (2 серия) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2 ярим, 5 ва кеч 8 да).

Казимир — «СПУТНИК» (кундуз соат 11, 3, кеч 7 ва 9 да).

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИНИНГ АКТ ЗАЛИДА
(Навоий кўчаси, 13-уй)
15 ДЕКАБРДАН 17 ДЕКАБРГАЧА

Урта Осиё олий ўқув юртларининг тайёрлаш бўлимлари ўқитувчиларининг зонал мажлиси очилади.

Мажлисда Андижон, Бухоро, Қарши, Нукус, Самарқанд, Тошкент, Фарғона, Ашхобод, Чоржўй, Душанба, Ленинобод, Ўш, Пржевальск, Фрунзе шаҳарларидан 41 олий ўқув юртларининг математика, физика, химия ва рус тили ўқитувчилари иштирок этадилар.

ЕР ЮЗИДА

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА

НЬЮ-ЙОРК, 13 декабрь. (ТАСС). БМТнинг Хавфсизлик Кенгаши АҚШнинг таклифига биноан Ҳиндистон ярим оролидаги аҳволни кеча яна муҳокама қила бошлади. Хавфсизлик Кенгашининг фавқулодда мажлиси чақирилишидан олдин Оқ уй берган баёнотга — бу ерда давлат секретари У. Рожерс ва Америка маъмуриятининг бошқа вакиллари Ҳиндистон — Покистон можаросида АҚШ «бетараф сиёсат» ўтказади, деб берган баёнотларига қарама-қарши ўлароқ Ҳиндистонга тўғридан-тўғри тазйиқ кўрсатишга уриниш, деб баҳоланмоқда.

12 декабрда киритилган Америка резолюция лойиҳаси ҳам Вашингтон олдиндан бичиб тўқилган бир томонлама позицияда турганлигидан далолат беради. Аслида бу лойиҳа Хавфсизлик Кенгаши 5 декабрда рад этган Америка лойиҳасининг такроридир. Ўша лойиҳа Ҳиндистон — Покистон можаросидаги туб сабабларни йўқотишга қаратилган чоралар кўрилишини назарда тутмаган эди. Ўшанда шу лойиҳа учун Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзоларидан АҚШ билан ХХРгина овоз берган эдилар.

Американинг «янги» лойиҳаси ҳам Шарқий Покистондаги проблемаларнинг сиёсий йўл билан бартараф этилишини кўзда тутмайди ва Шарқий покистонлик 10 миллион қочоқ проблемаси ҳал этилишини орқага суради. АҚШ ҳамма ишни ўт очишни тўхтатиб, қўшинларни олиб чиқиб кетишга тақамоқда.

Америка матбуотининг уқтиришича, АҚШнинг Хавфсизлик Кенгашидаги ҳаракатлари Америка ҳарбий-денгиз флотини намойишкорона кўчириш билан олиб борилмоқда-ки, бу ҳаракат машъум «канонеркалар дипломатияси»ни эслатади. «Нью-Йорк таймс» газетасининг хабарларига кўра, Американинг «Энтерпрайз» авианосеци, бир неча эсминци ҳамда бошқа кемаларидан иборат составдаги эскадраси Шарқий Покистондаги Америка гражданларини «эвакуация қилиш» баҳонаси билан Тонкин қўлтиғидан Ҳинд океанига қараб йўл олган.

БМТдаги доиралар мана шу кўпол дуқ-пўписа ва тазйиқни БМТ уставига зид келувчи сиёсат деб баҳоламоқдалар.

Ҳиндистон ташқи ишлар министри С. Сингх Кенгашда сўзга чиқиб, Ҳиндистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг устави билан мақсадларини ҳурмат қилади ва Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни бартараф этишга қаратилган ҳамма битимларни ҳамиша батафсил бажариб келди, деб таъкидлади. У БМТга мурожаат қилиб, Ҳиндистон ярим оролида вужудга келган реал аҳволга яна бир бор объектив қараб, можарони бартараф этмоқ учун тегишли чоралар кўришга даъват қилди.

Сингх таъкидладики, Ҳиндистоннинг хоҳ Ғарбий Покистонга, хоҳ Шарқий Покистонга ҳеч қандай территориал даъволари йўқ ва Бенгла Деш халқининг манфатларига мос бўлиб, Покистон агрессияси тўхтатилишига олиб келиш мақсадидаги ўт очиш ҳар қандай йўсинда тухтатилишини муҳокама қилишга тайёрдир.

Айни маҳалда Сингх Ҳиндистон ўзининг территориал дахлсизлигини таъминлашга бел боғлаган, деди.

Покистон вакилининг илтимосига биноан Хавфсизлик Кенгаши мажлисни тўхтатди, мажлис бугун кечқурун давом эттирилади.

БЕЛФАСТ ФОЖИАСИ

ЛОНДОН, 13 декабрь. (ТАСС). Шимолий Ирландиянинг ўт ичида қолган шаҳарларида бомбалар портлатилмоқда ва отишлар давом этмоқда. 11 декабрь кечаси Белфаст кўчаларидан бирида бомба портлатилиши натижасида тўрт киши, шу жумладан икки бола ҳалок бўлди, 20 га яқин киши жароҳатланди. Исландбаун стритда инглиз солдатлари яқин жойдан ўтиб бораётган машинани ўққа тутиб, машина ҳайдовчини оғир ярадор қилдилар. Лондондеррида солдатларнинг ҳатти-ҳаракатларидан дарғазаб бўлган маҳаллий кишилар патрулга тош ва шишалар ирғитишди. Инглиз солдатлари ва полиция «террорчилар»нинг қурол-яроғларини қидириб топиш баҳонаси билан Шимолий Ирландия шаҳарларининг католиклар яшайдиган маҳаллаларида яна оммавий тинтув ўтказиб, одамларни қамоққа ола бошладилар. Бир неча киши қамоққа олинди.

Синфий кураш фронтларида

МАТОНАТ

Шотландиядаги «Аппер Клайд Шипбилдерс» кемасозлик фирмаси ишчиларининг ўз ҳуқуқлари учун олиб бораётган мардонавор курашлари деярли тўрт ойдан буён давом этиб келмоқда. Улар корхонани ёпиш ҳақида ҳукумат чиқарган қарорга итоат этмай, аввалдагидек устахоналарни эгаллаб олиб курашни давом эттирмоқдалар. Корхонани яна очиш, ишдан бўшатилган ишчиларнинг ҳаммасини яна ишга қайтариш тўғрисидаги ўз қарорларини амалга оширишга эришиш йўлида матонат кўрсатаётган инглиз пролетариати бугунги кунда ўзи олиб бораётган синфий кураш тарихида ажойиб намуна кўрсатмоқда.

«Аппер Клайд» меҳнаткашларининг матонати ҳукуматни ён беришга мажбур қилди. Бунга мазкур воқеалар сабаб бўлди.

Устахоналарни хусусий капиталга сотиш тўғрисидаги ҳукумат ишлатган ҳийла-найранг касаба союзларнинг раҳбарлари томонидан эл-юрт олдида фош этилди. Сотиш ва сотиб олиш ҳақидаги режанинг кўчирмаси ишчи вакилларининг қўлига тушиб қолди. Бу ҳужжат цех бошлиқлари ўртасида тарқатилди, Британия тредюнионлари конгрессининг бош кенгашига, матбуот ва телевидениега жўнатилди.

Бундан ташқари кемасозлик саноати бошқармасининг доклади ҳам маълум бўлиб қолди. Бунда устахона расмий жиҳатдан синганлиги эълон қилинган бўлса ҳам аслида у ҳозирдагидек ҳеч маҳал мустаҳкам бўлмаган ва ҳозирдагидек кўп даромад келтирмаган эди, дейилади. Сўнгра кемасозлик устахонасида кўтарилган норозиликка жавобан «буюртмани оз оляпмиз» деб баҳона кўрсатдилар. Лекин касаба союз раҳбарлари Хит ҳукуматини ҳамда «Клайд» маъмуриятини 120 миллион фунт стерлинглик буюртмани олишдан бош тортганлигини билиб қолиб бу атайин қилинаётган ўзбошимчалик деб баҳоладилар ва ҳақли равишда ҳукуматни айбладилар. Ҳукмдорларнинг бундан ҳам ўтиб тушадиган бошқа ўзбошимчаликлари ҳам маълум бўлди. Савдо ва саноат министри Жон Девис кемасозлик корхоналарининг эгалари ғоятда жиддий аҳволга тушиб қолдилар, агар шундай қилинмаса, устахоналар билан тузилган шартномалар бузилади, деб айтди. Бунга жавобан «Аппер Клайд» билан алоқа қилувчи компаниялар бу баёнотни мутлақо асоссиз деб эълон қилдилар. Шундай қилиб бу найрангни ҳам рад этдилар.

Корхона эгалари ва ҳукумат томонидан қилинаётган бундай ҳийла-найранглар кемасозларнинг қатъият билан олиб бораётган курашини янада мустаҳкамлади ва ўзларининг меҳнат қилиш учун бўлган ҳуқуқларини ҳукуматга тан олдиришга эришдилар. Ҳозирги кунда бутун Англия меҳнат аҳли кемасозлар билан бирдам эканликларини амалда кўрсатмоқда.

Цех бошлиқларининг умуммиллий учрашувларида «Аппер Клайд» ишчиларини маънавий ва моддий жиҳатдан бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бундан ташқари бошқа устахоналарнинг ишчилари «Клайд» устахоналарида қурилган бирор кема ўз жойидан қўзғотилмайди, деб аҳду-паймон қилдилар. Учрашув қатнашчилари «Биз Англия докерлари ва бутун ер юзидаги докерлар сафини мустаҳкамлашга қарор қиламиз» дейишди. Лейбористлар партиясининг яқинда бўлиб ўтган конференциясида делегатлар Клайд вакилларини қарсақлар билан кутиб олишди. Конференция кемасозлик саноатини унинг эгасига ҳақини тўламасдан туриб национализация қилинишини ҳукуматдан талаб қилди.

Ҳозир курашаётган кемасозлар фондига турли томонлардан пуллар юборилмоқда. Британиядаги кўпчилик касаба союзлар тушаётган бу пулларнинг охирги тийинигача ишчиларга ёрдам учун ажратишга интилмоқда. Ишчиларга ёрдам бериш фондига турли мамлакатларнинг меҳнаткашларидан ва уларнинг ташкилотларидан маблағлар ҳамон тинимсиз келиб турибди.

Агар «Аппер Клайд» ишчиларининг кураш тарихлари рақам этилгудек бўлса албатта уларга раҳнамолик қилаётган кишиларнинг юксак фазилатлари ва матонатлари кўрсатиб ўтилмоғи лозим. Чунки улар турли-туман тадбирларнинг режаларини тузадилар, ҳаммавақт қатъий интизом йўлини тутиб келмоқдалар. «Агар биз устахона устидан назорат олиб борар эканмиз, — деб таъкидлайди цех бошлиқлари, — бирорта сотқинлик шартномасига ёки бузғунчиликка йўл қўймаймиз. Биз ўз курашимизни муносиб ва уюшқоқлик билан олиб борамиз».

Ишчиларнинг ўз аҳдида, қарорида мустаҳкам туриши керак, деган қатъий ва юксак ғояси уларни ўзаро бирлаштирмоқда. Шунинг учун ҳам улар курашни муваффақиятли давом эттирмоқдалар.

Беатрис ХАМЕРЛИНГ,
инглиз журналисти.

«БАҲОР» КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
18 декабрь кеч соат 8 да ва 19 декабрь кундуз соат 5 ва кеч 8 да

УЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КУРСАТГАН АРТИСТ ВА АТОҚЛИ САНЪАТКОРЛАР ИШТИРОКИДА

Катта концерт

ҚАТНАШАДИЛАР:

Олмахон ҲАИТОВА, Жуманазар БЕКЖОНОВ, Қувондиқ ИСҚАНДАРОВ, Тўхта РИСМЕТОВА, Камтар ОТАБОЕВ, Фахриддин УМАРОВ, Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ ва бошқалар.

Билетлар кундуз соат 2 дан «Баҳор» концерт зали кассасида сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ БИЛИМЛАР УЙИДА
25, 26 ДЕКАБРДА
ЎЗБЕКИСТОН ССР 1971 ЙИЛ ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИНИНГ ОЛТИНЧИ ЧИҚАРИЛИШИ БЎЙИЧА
ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ УТКАЗИЛАДИ

Тираж эрталаб соат 10 да бошланади.
Кириш бепул.

Редактор ўринбосари Ж. ЖАББОРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44.